CLARSACH AN DOIRE

Walter Ash:

Cornwall: 1883.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/clarsachdoir188300macl

CLARSACH AN DOIRE:

GAELIC POEMS AND SONGS.

BY

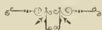
NEIL MACLEOD.

EDINBURGH: MACLACHLAN & STEWART.

INVERNESS: A. & W. MACKENZIE.

ABERDEEN UNIVERSITY PRESS.

LCelt
M1657c

Macleod, Neil

CLARSACH AN DOIRE:

Dain agus Orain.

LE

NIALL MACLEOID.

Tha mis' a' teachd le beagan rann
'Chur fàilt' air iarmad Tìr nam beann,
'S ged 'tha mo chlàrsach lag 'us fann,
Tha 'dùrachd blàth'
Gu 'bhi air aoidheachd feadh nan gleann
'An tìr nan dàn.

DUNEIDEANN:
MACLACHLAINN AGUS AN STIUBHARTACH.
INBHIRNIS: A. AGUS U. MACCOINNICH.
1883.

432079
26.1.45

ROIMHRADH.

Tha e 'n a chleachdadh aig iomadh ùghdar, ann a bhi 'toirt 'oibre fhéin 'an làthair an t-saoghail a' chiad uair, a bhi 'cur a leabhair fodh dhion no fodh theàrmunn neach-eiginn aig am bheil seasamh àrd sònruichte anns an tìr. Ach le mór spéis agus urram do na h-àrd-inbheich agus na sàr-fhiùghantaich, 's e mo rùn suidhichte Clàrsach an Doire a chur fodh chùram agus fodh dhìdeann Chlann nan Gàidheal anns gach ceàrn anns an cluinn iad a guth—agus tha dòchas agam gu 'n tig iomadh latha agus linn mu 'n nochd mo luchd-dùthcha meatachd sam bith ann a bhi 'n an càirdean 's 'n an cùl-taic do shaothair nam bàrd a sheinn, agus nam bàrd a sheinneas, ann an sean chainnt bhlàth, bhinn, urramaich, ar màthar.

Chaidh àireamh de dhuanagan an leabhair so a chur 'an clòdh a cheana, ann am paipeirean-naigheachd na Gàidhealtachd ; agus fhuair cuid dhiubh aoidheachd cho caoimhneil agus cho blàth ann an tìr nam beann 's gu 'm bheil iad a nis 'g am meas fhéin aig an tigh mu iomadh gealbhan meadhrach, suilbhir, air feadh ghleann agus shrathan an taoibh-tuath. Thug sin, ma ta, agus comhairle chàirdean anns am bu chòir dhomh làn earbsa a bhi agam, misneach dhomh an cruinneachadh ri 'chéile anns an leabhar so.

Ann am measg mo chàirdean lionmhor anns a' bhaile-mhór so tha mi fodh chomain àraid do 'n fhear a rinn

gu toileach a h-uile còmhnadh leam ann an deasachadh CLÀRSACH AN DOIRE air son a' chlòdh-bhualaidh: 's e sin an léigh Macghillemhuire, mac a' bhàird urramaich nach maireann, Gobha na Hearadh.

Faodaidh e 'bhi nach 'eil CLÀRSACH AN DOIRE gu h-uile saor bho choire, agus gu 'm bi iomadh neach ag ràdh nach 'eil a fuaim ach fann ann an coimeas ris na clàrsaichean móra binn Gàidhealach a sheinn air thoiseach oirre: ach ma bhitheas i 'n a meadhon air uair de 'n ùine 'chur seachad le taitneas do neach sam bith; no ma 's e 's gu 'n dùisg i aon fhaireachadh beò agus blàth ann an cridhe neach-eiginn aig am bheil tùrsa no tróm-inntinn; no gu 'n cuir i aon sradag de bheatha ann an cainnt no ann am bàrdachd nan Gàidheal, cha mheas mi gur h-ann 'an tur dhiomhanas a chaidh teudan CLÀRSACH AN DOIRE a chur air ghleus.

N. M.

DUNÉIDEANN, *An Céitein*, 1883.

AN CLAR-INNSE.

CLARSACH AN DOIRE.

AN GLEANN 'S AN ROBH MI OG.

AIR FONN—" *When the kye come hame.*"

'N UAIR 'philleas ruinn an samhradh,
Bidh gach doire 's crann fodh chròic;
Na h-eòin air bhàrr nam meanglan
'Deanamh caithreim bhinn le 'n ceòl;
A' chlann bheag a' ruith le fonn
Mu gach tòm a' buain nan ròs—
B' e mo mhiann a bhi 's an àm sin
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann 's an robh mi òg,
Anns a' ghleann 's an robh mi òg,
B' e mo mhiann a bhi 's an àm sin
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

'S a' mhaduinn 'n àm dhuinn dùsgadh,
Bhiodh an driùchd air bhàrr an fheòir;
A' chuthag 'ns gug-gùg aic'
Ann an doire dlùth nan cnò;

Na laoigh òg' a' leum le sunnt,
'S ag cur smùid air feadh nan lòn;
Ach cha 'n fhaicear sin 's an àm so
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann, &c.

'N àm an cruinneachaidh do 'n bhuailidh
B' e mo luaidh a bhi 'n an còir;
Bhiodh a duanag aig gach guanaig,
Agus cuach aice 'n a dòrn;
Bhiodh mactalla 'freagairt shuas—
E ri aithris fuaim a beòil—
Ach cha chluinnear sin 's an àm so
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann, &c.

Ann an dùbhlachd gharbh a' gheamhraidh
Cha b' e àm 'bu ghainn' ar spòrs;
Greis air sùgradh, greis air dannsa,
Greis air cainntireachd 'us ceòl;
Bhiodh gach seanair aosmhor, liath,
'G innse sgialachdan gun ghò
Air gach gaisgeach fearail, greannmhor
Bha 's a' ghleann 'n uair 'bha iad òg.

Anns a' ghleann, &c.

Bha de shòlas dheth gach seòrs' ann
'Chumadh òigridh ann am fonn;
Cha robh uisge, muir, no mòinteach
Air an còmhdach bho ar bonn;

Ach an diugh tha maor 'us lann
Air gach alltan agus òb ;
Cha 'n 'eil saorsa sruth nam beanntan
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann, &c.

Tha na fàrdaichean 'n am fàsaich,
Far an d' àraicheadh na seòid,
Far 'm bu chridheil fuaim an gàire,
Far 'm bu chàirdeil iad mu 'n bhòrd,
Far am faigheadh coigreach bàigh,
Agus ànrach bochd a lòn ;
Ach cha 'n fhaigh iad 'sin 's an àm so
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann, &c.

Chaochail maduinn ait ar n-òige
Mar an ceò air bhàrr nam beann ;
Tha ar càirdean 's ar luchd-eòlais
Air am fògradh 'bhos 'us thall ;
Tha cuid eile dhiubh nach gluais,
Tha 'n an cadal buan fodh 'n fhòd,
'Bha gun uaill, gun fhuath, gun antlachd
Anns a' ghleann 's an robh iad òg.

Anns a' ghleann, &c.

Mo shoiridh leis gach cuairtaig,
Leis gach bruachaig agus còs
Mu 'n tric an robh mi 'cluaineis
'N àm 'bhi 'buachailleachd nam bó—

'N uair a thig mo réis gu 'ceann,
Agus feasgar fann mo lò,
B' e mo mhiann a bhi 's an àm sin
Anns a' ghleann 's an robh mi òg.

Anns a' ghleann, &c.

AN SEILLEAN AGUS A' CHUILEAG.

Air maduinn chiùin 's a' chéitein thlàth,
Gach doire 's crann 'us gleann fodh bhlàth,
Bha 'n smeòrach agus eòin nan spéur
Le 'n luinneig bhinn ac' air gach géig;
Na laoigh 's na h-uain a' leum le fonn,
A' ruagail mu gach preas 'us tòm;
'Us braon de 'n driùchd air bhàrr gach feòirn' Chun.
A' dealradh air an cinn mar òr.

Bha cuileag sgiathach fhaoin gun chéill
'G a cluiche fhéin ri blàths na gréin';
I 'null 's a nall, i sios 'us suas,
Gun dragh, gun chùram, 'us gun ghruaim.
Bha seillean stiallach, ciallach, còir
A' falbh a chothachadh a lòin,
Ghlaodh a' chuileag "ciod e 'n sgeula"?
'S labhair iad mar so ri 'chéile—

A' Chuileag.

"Nach ann ort 'tha 'n drip an còmhnuidh?
Fuirich tiota leam ag còmhradh:
Ciod an tairbh' 'tha dhut 's an t-saoghal,
Ga do mharbhadh fhéin le saothair?
Bho mhoch gu dubh, bho bheinn gu tràigh,
Cha 'n fhàg thu lus no sóbhrach bhàn,

Cha 'n fhàg thu cluaran, dris, no ròs
Nach toir thu greiseag air an deoth'l.

Seall thu mis' an so cho éibhinn,
'Danns' an gathan caoin na gréine;
'S cha 'n 'eil mi uair no tràth gun lòn,
Ged nach 'eil mil agam an stòr;
Ma thig am fuachd, 's an geamhradh gann,
Cha dean mi ullachadh roimh 'n àm—
Thigeadh uair 'us àm na h-éiginn,
Cha ghabh mi dragh dheth gus an fheudar."

An Seillean.

"A chreutair aimideich gun ghò,
Gur beag 'tha 'ghliocas na do ghlòir;
Ged 'tha thu 'n diugh 's do chupan làn,
Cha mhair an saibhreas sin ach geàrr;
Thig doinionn shearbh 'us geamhradh garbh
A bheir do shòlasan air falbh;
Cha 'n fhaigh thu blàths air feadh nan gleann,
Cha tog a' ghrian ach fann a ceann.

Gach ròs 'tha 'sgeadachadh nam bruach
Bheir reòdhtachd fhuar air falbh an gruag;
Cha chluinn thu smeòrach air gach géig,
Cha 'n fhaic thu uain a' ruith 's a' leum;
Bidh mis' an sin gu seasgair blàth,
'S a' bhothan bheag a dhealbh mo làmh;
Cha bhi mi 'n taing aon neach fo'n ghréin,
A' sealbhachadh mo shaoithreach fhéin.

Bidh tus' an sin na d' dheòiridh truagh,
A' dol mu'n cuairt gun dreach gun tuar,
'S tu leis a' ghort a' faotainn bhàis,
An tuill 's an uinneagan an sàs:
Thu air an déiric anns gach àit',
Gun mhath dhut fhéin, gun tlachd do chàch;
Sin an dòigh a chleachd do shìnnsir,
'S dòigh nach dean an sliochd a dhìobradh."

A' Chuileag.

"Bu tric do shaothair fhéin gun bhuaidh,
Ged 'tha thu 'n diugh a' deanamh uaill,
Am bothan beag a dhealbh do làmh,
'S e air a leagadh sios gu làr;
A' mhil, a choisinn thu gu cruaidh,
A' falbh a' dranndan mu gach bruaich,
Aig càch a' stigh gu h-ait 'g a h-òl,
'Us tusa 'muigh gun tigh, gun lòn.

Ach 's lionmhor iad 'tha dheth do sheòrs',
'Tha 'deanamh uaill á meud an stòir;
Bho 'n saothair ghoirt cha ghabh iad tàmh,
Ag càrnadh suas gun fhios có dha;
Bu tric do shinnsir fhéin ri fuaim,
An cuid 's an ionmhas 'g a thoirt uath';
Ri rùsgadh ghath 's a' tarruinn lann,
'S an tigh 'g a leagadh sios mu'n ceann.

Ach mheas mi fhéin—'s e sin mo ghnàths—
Na 'm faighinn idir cosg an tràth,

Gu 'm b' fheàrr dhomh subhachas 'us ceòl
An ùine bheag a bhios mi beò,
No ged a gheibhinn saibhlean làn,
Gun fhois gun sìochaint air an sgàth,
Oir 's e mo dhòchas 'us mo chréud
Gu'm faigh gach latha lòn da fhéin."

An Seillean.

"Ah! 's duilich leam nach tus' a h-aon
'Tha 'beathachadh air plaosgan faoin,
'Tha 'gabhail fasgaidh fodh gach sgleò,
Le beatha dhiomhanaich mar cheò;
An ùin' a' ruith gun mhath gun fheum,
Cha 'n fhàg iad cliù no ainm 'n an déigh,
'S cha d' thug iad géill do'n duine ghlic
A dhearbh nach deanar guiomh fodh 'n lic.

Tha mise mar a bha thu 'g ràdh,
Bho mhoch gu dubh, bho bheinn gu tràigh;
Ach 's iomadh ròs a ni mi 'dheoth'l
Bho 'm bheil a' mhil an déigh a h-òl;
Gidheadh cha 'n fhàs mo mhisneach fann
A' saothrachadh bho àm gu àm,
Oir chreid mi riamh—'s i sin an fhìrinn—
'Gu 'n tig toradh math á dìchioll'.

Cha robh mi riamh na m' thróm air càch,
Cha mhò a bhraid no ghoid mo làmh,
'S cha bhi mo lòn ri m' bheò an éis,
Ma dh' fhàgar agam mo chuid fhéin;

Ach ma thig nàmhaid orm gu teann,
Ma spùinneas e mi fhéin 's mo chlann,
Cha d' chuir e còmhdach riamh mu 'cheann,
Am fear nach tàrrninn ris mo lann.

'Us beag no mór g'am bi ar neart,
Ma ni sinn leis an ni 'tha ceart;
Ar buadhan biodh iad lag no treun,
Ma chuireas sinn iad sin gu feum—
Cha tuig thu mar a dh' fhàsas càrn,
Le clach a thilgeadh ann a ghnàth;
'S e braonaibh faoin' a lion an cuan;
Is duslach mìn gach beinn mu 'n cuairt.

Dùisg suas, ma ta, 'us tog ort greann,
Bi saothreach fhad 's a gheibh thu 'n t-àm;
Tha samhradh caomh a' falbh 'n a dheann,
Tha 'n geamhradh gnù a' tarruinn teann,
Ma mheallar thu an so le bréig,
Bi cinnteach 'n uair a thig an t-éug,
Gu 'm bi do chliù 's do dhuais d' a réir
Bho 'n Ti 'thug beatha do gach cré."

Thug iad greis mar sin air còmhradh,
Ged nach robh iad tric ag còrdadh,
'Us mar a thachair dhuinn gu léir,
Bha iad car dian 'n am barail fhéin;
Ach le dùrachd ghcanail spéiseil
Ghabh iad latha math de chéile,
Dh' fhalbh an seillean còir 'us srann aig',
'S theann a' chuileag fhaoin ri dannsa.

SINE CHALUM BHAIN.

AIR FONN—" *Oor Kail-yard.*"

THA 'n rìbhinn òg is àille cruth
'S a' bhail' ud thall a' tàmh;
Tha 'làmh 's a deud cho geal 's an gruth,
'S a gruaidh mar ròs fodh blàth;
Bho shàil a buinn gu bàrr a cinn,
Gu fallain, dìreach, tlàth,
Mar lilidh fhìnealt', mhaiseach, mhìn,
Tha Sìne Chalum Bhàin.

Biodh càch an geall 's an gaol air cuid
Aig am bi crodh 'us bàrr,
Cha 'n iarr iad buaidh is fheàrr na sud,
Ma gheibh iad saibhlean làn;
Ach cha 'n e cuid 'chuir mise 'm bruid,
'S a thug air falbh mo chàil,
Ach mar 'tha m' inntinn tróm fodh chìs
Aig Sìne Chalum Bhàin.

Bu ghrinn leam luinneag bhinn a guth
Air maduinn chiùin 's a' Mhàigh:
Tha 'cóm cho geal ri eal' an t-sruth,
'S i cuireadach 'n a gnàths;
Tha 'sùilean caomh, 's a gàire caoin,
'Ga m' fhàgail faoin gun stàth—.

Cha 'n òr no nì a leòn mo chrìdh',
  Ach Sìne Chalum Bhàin.

Ach shuidh mi 'n raoir car fad' a muigh—
  Ma shuidh, cha b' ann na m' thàmh ;
Bha agam clàr 'us peann 'us dubh,
  'S mi 'cur ri deanamh dain ;
Na h-eòin le 'm puirt 'g an cluich' gun chruit
  Mu uchdanan nan àrd ;
'S sheinn mise duanag mhilis bhinn
  Do Shìne Chalum Bhàin.

'S e'thuirt mo mhàthair rium an diugh
  Gu 'n d' fhalbh mo chruth 's mo bhláth,
Gu 'm feumainn tòiseachadh air fion,
  'Us mìos 'thoirt aig an t-sàl ;
Ach 's eòl dhomh rud cho math ri sud,
  'S a thigeadh rium ni'b' fheàrr,
Na 'm faighinn bothan beag dhomh fhìn
  'Us Sìne Chalum Bhàin.

Ach 's eagal leam gu 'm bheil mi clì
  'S gu 'n deachaidh m'inntinn ceàrr,
Cha 'n fhaigh mi fois air muir no tìr,
  Cha 'n 'eil mi tinn no slàn ;
'S cha 'n 'eil ach dithis anns an sgìr
  A bheir dhomh sìth gu bràth :
'S e 'n dàra h-aon dhiubh sin a' chill,
  No Sìne Chalum Bhàin.

TURUS DHOMHNUILL DO GHLASCHU.

Bho n' bha móran dhe m' chàirdean
'Gabhail tàmh anns a' bhaile,
'N uair 'bha crìoch air an àiteach,
'S a bha 'm bàrr anns an talamh,
Thug mi *guinea* no dhà leam
'Bh' aig mo mhàthair am falach ;
Ghabh mi bàta na smùide
'Mach gu dùthaich nan Gallach—
'S cha b' ann gu m' rath.

'N uair a ràinig sinn Glaschu—
B' e sin baile na h- ùprait,
Tha de dhaoine 's de dh' eich ann,
Tha de bhreislich 's de smùid ann—
Thug mi sùil air mo tharsuinn,
'S fhuair mi sgailc anns an tionndadh,
A chuir teas na mo phòraibh,
'S bàrr mo shròin' air a lùbadh
Aig garrach glas !

Ach air oidhche Di-haoine—
Mar bha 'n fhaoineis an dàn dhomh—
Thachair clann Iain-'Ic-Eachuinn
Agus mac Aonghais bhàin rium ;

'Us mu 'n deachaidh ar sgaradh
Rinn sinn searrag a thràghadh,
'G innse sheanchasan spòrsail,
Agus òran math Gàidhlig
Aig fear ma seach.

Sios an t-sràid a' dol dachaidh,
Bha mi 'faireachadh neònach,
'S mi mar bhó air a h-aineol,
Ann am baile nach b' eòl dhomh—
Ach a null chum na h- uinneig,
Thàinig cruinneag na m' chòmhdhail,
'S thuirt i 'm Beurla chiùin shuairce,
" 'S fhad 'o 'n uair sin, a Dhòmhnuill,
Nach dean thu stad"?

Thug mi sùil oirr' gu duineil
Sios bho 'mullach gu 'brògan;
'S bheirinn m' fhacal dhuibh uile
Nach robh uireasbhuidh neòil oirr';
Bha 'sùil gorm mar an dearcag,
Fodh 'mìn mhala chaoin, chòmhnaird,
'Us bha 'bilean 's a gruaidhean
Cho glan snuadh ris na ròsan
Air bhàrr nan slat.

Thuirt i rium gu'm b'e 'chòir dhuinn
Dol do sheòmar nan uinneag,
Gu'n robh cluich' agus ceòl ann,
Gu'n robh òl ann 'us iomairt,

Gu'n robh maighdeannan òg' ann
Dheth gach seòrs' agus cinneadh,
Agus taghadh nan òigfhear—
" 'S bidh tu 'Dhòmhnuill air mhire
Mu'n tig thu as."

'N uair a ràinig mi 'n cala,
Cha b'e talla nan uaislean :
Bha aon chóig no sea ' bhalaich
Agus caile thiugh ruadh ann ;
Iad ri mionnan 's ri bòileich,
Agus còmhradh gun tuaiream—
Bheirinn fàsgadh air sgòrnan
Na té neònaich 'thug suas mi,
Na 'm biodh i 'mach.

Dh' iarr mi stòp no dhà drama,
'Dh' fheuch am fanadh iad sàmhach,
Bho n' bha toil agam m' anam
Fhaotainn glan ás an làmhan ;
Thug mi làmh air mo sporan,
Gus an dolaidh a phàidheadh—
'S am fear ud, sporan no airgiod
Nach do dh' fhalbh leis na meàirleich
A rinn mo shlad !

Thug mi leum na mo sheasamh,
Agus breab air an ùrlar :
'S thuirt mi riutha gun cheasad
Gur e peasan dhiubh 'spùinn mi ;

Iad a chàradh na m' dhòrn-se
Na bha 'm phòca de chùineadh,
No gu'm prannainn fodh m' mheòirean
Eadar fheòil agus rùsg iad
Le fear ma seach.

Dh' éirich leóbaire lachdunn,
Agus ghlac e mo sgòrnan;
Thuirt e rium mi 'dhol dachaidh,
No gu'n tachdadh e beò mi—
Cha do dh' éisd mi 'n t-ath fhacal,
Thug mi racaid mu'n t-sròin da,
Thuit e 'null mu na poitean
A bha 'n oisinn an t-seòmair,
'Us rinn e glag.

Chaidh an talla gu tuasaid,
'Us gu gruagan a tharruing;
Cha robh claigionn gun spuaic air,
'S cha robh gruaidh gun a prannadh:
Mis' a' slachdadh mu 'n cuairt domh
Le mo chuaile math daraich,
'G an cruaidh iomain 's na cùiltean,
'Us an driùchd air am malaidh,
'S cha robh i glan.

Ann am meadhon na h-ùprait,
Thàinig diùlnach no dhà oirnn,
Iad 'n an ruith gu ar n-ionnsuidh
Le 'n cuid chrùisgean a' deàrsadh;

Thug iad stràchd dhomh de bhata
Urad slachdain buntàta;
'S 'n uair a thàinig mo thùr dhomh,
Bha mo dhùirn aig na gàrlaich
Gu teann fodh ghlais.

Chuir mi 'n oidhche sin tharam
Ann an talla nam meàirleach;
'S thug iad suas mi 's a' mhaduinn,
Chum 's gu 'm faicinn am Bàilidh;
'N uair a chual' e mo cheannairc
Cha b' ann geanail a bha e—
" Bheir sinn mìos dhut de 'n phrìson,
No thig trì puinnd de chàin uat,
Mo ghille math."

'N uair a theann iad ri falbh leam—
Aig an t-Sealbh tha fios c' àite—
Thàinig Murchadh mac Fhearghuis,
Agus Tarmod mo bhràthair;
'N uair 'phàidh iadsan an t-airgiod,
Chaidh mo theanachdsa bho 'n ghràisg ud—
Chuir mi tein' as an ùrlar,
Agus smùid bho mo shàilean
A' tàrsainn as.

Chuirinn impidh gun sòradh,
Air gach Dòmhnull 's a' bhaile,
Gun e 'lùbadh le gòraig
A bhiodh bòidheach 'n a shealladh;

Ged is milis an còmhradh,
Tha ciad fòtus fodh 'n earradh,
'S math 'tha fios aig mo phòca
'S far 'n do sgròb iad mo mhala,
Gu 'm bheil sin ceart.

AM FAIGH A' GHAIDHLIG BAS?

Tha móran sluaigh a'm beachd an diugh
Nach 'eil ar cànan slàn,
Nach fhad' a chluinnear fuaim a guth,
Nach téid i 'chaoidh ni's fheàrr;
Gu'm bheil an aont' a bh' aic' air ruith,
Nach tog i ceann gu bràth;
'S a dh'aindeoin buaidh Mhic-'Ille-Dhuibh,
Gu'm faigh a' Ghàidhlig bàs.

Tha siol nan sonn 'g an cur air chùl,
'S am fearann 'g a chur fàs;
Tha féidh us caoirich air gach stùc
Mu 'n robh na laoich a' tàmh;
Tha cinneach eil' air teachd do'n ùir,
'S ag éiridh suas 'n an àit',
'Tha 'toirt am bòidean air gach dùil
Gu 'm faigh a' Ghàidhlig bàs.

An leig sinn eachdraidh chaomh ar tìr'
A sgrìobadh de gach clàr,
'S a' Ghàidhlig chòir a chur a dhìth
Le linn nach tuig a gnàths?
An cànan aosda, glòrmhor, binn,
A dhùisgeadh fuinn nam Bàrd,
Am fan sinn diomhanach gun suim
Us daoi 'g a cur gu bàs?

Dùisg suas, a Ghàidhlig, 's tog do ghuth,
Na biodh ort geilt no sgàig;
Tha ciadan mìle dìleas duit
Nach dìobair thu 's a' bhlàr;
Cho fad' 's a shiùbhlas uillt le sruth,
'S a bhuaileas tuinn air tràigh,
Cha 'n aontaich iad a'n cainnt no 'n cruth
Gu 'n téid do chur gu bàs.

A' chainnt a dh'fhoillsich cliù nam Fiann,
'S an gaisgeadh dian 's gach càs;
Tha'n euchdan iomraiteach bho chian
Ag àrach miann 'n an àl;
Na leómhainn threun' nach d'thug le fiamh
An cùlthaobh riamh do nàmh,
Tha iomadh gleann, us cnoc, us sliabh,
A' luaidh air gnìomh an làmh.

Cha'n eòl dhuinn ceàrn an ear, no 'n iar,
No fonn mu 'n iath an sàl,
Nach fhaighear cuid an sin dhe 'n sìol
A' liadachadh 's a' fàs,
'Tha 'g altrum suas, le dùrachd dhian,
Gach sgialachd agus dàn
A bhiodh an sinnsirean a' sniomh
'An tìr nan sliabh 's nam bàgh.

Ach 's geàrr a bhios an ùin' a' triall
Gu 'm faic sinn, mar is àill,
A' Ghàidhlig mùirneach, mar ar miann,
'An cathair inbheich, àird,

A' sgaoileadh eòlais, tuigse, 's ciall
Bho 'h-ionmhasan nach tràigh ;
'S a' taisbeanadh le neart a rian
Nach téid i 'n cian so bàs.

'N sin togaidh i le buaidh a ceann,
Le aoibhneas ni i gàir',
A tendan gleusaidh i gu teann
Le cridhe taingeil, làn ;
Gu'n cluinn mac-talla feadh nan gleann
Gach doire 's allt 'cur fàilt',
'S an osag chiùin air bhàrr nam beann
Ag giùlan fonn a dàin.

Ach buaidh 'us piseach air na laoich
'Tha seasmhach air a sgàth,
'Chaidh àrach ann an tìr an fhraoich,
Ge sgaoilt' an diugh an àl ;
Ged 'chaidh an sgapadh air gach taobh,
Cha chaochail iad an gnàths,
Cha'n fhàs an eachdraidh lag le aois,
'S cha'n fhaigh a' Ghàidhlig bàs.

MAIRI BHAIL' A' CHRO.

AIR FONN—"*O' a' the airts.*"

AIR latha dhomh 's mi 'falbh nan àrd,
  Ait' àraich fir na cròic',
Gu 'n d' chaill mi m' iùl air feadh nam màm
  Le bàrcadh tróm de cheò ;
Bha 'n oidhche dhorcha 'tarruinn teann,
  'S mo chridhe fann gun treòir,
'N uair 'thachair rium a' ghruagach bhàn
  Air àiridh Bhail' a' chrò.

'Us thug i cuireadh dhomh gun dàil
  Gu 'fàrdaich bhig gun sgòd,
'Us thuirt i rium mi 'dheanamh tàmh
  Gu 'n sgaoil an là na neòil ;
Gu 'm faighinn leabaidh thioram bhlàth
  De bharrach àluinn òg,
Gu 'm faighinn biadh 'us deoch 'us baigh
  Air àiridh Bhail' a' chrò.

Is lionmhor ròs 'tha 'fàs fodh 'n driùchd
  Nach fhaca sùil an glòir,
Is lionmhor maighdeann mhaiseach chiùin
  Nach deach' a cliù 'an ceòl ;

Ach riamh cha d' fhosgail ròs fodh dhriúchd
No òigh 'an cùirt 's an Eòrp',
Cho fìnealt' ann an cruth 's am blàth
Ri Màiri Bhail' a' chrò.

Ge d' bheireadh baintighearna dhomh 'làmh,
Le saibhlean làn a dh' òr,
Gur lionmhor buaireas agus cràdh
'Tha 'n càradh ris an t-seòrs';
Gu 'm b' anns' a bhi air chosg an tràth
Le sìth 'us gràdh 'n a chòir,
'An gleann nan cuach, 's a' ruith nam bà,
Le Màiri Bhail' a' chrò.

'N nair 'théid i 'mach 's a' mhaduinn chaoin,
Gu fallain, aotrom, beò,
S a ghléusas i a duanag ghaoil
'An doire maoth nan cnò.
Bidh eòin nan géug a' seinn do 'n àl
Gu h-ait air bhàrr nam meòir,
Ach éisdidh iad 's an cinn fodh sgàil
Ri Màiri Bhail' a' chrò.

Tha 'sùilean iochdmhor, baintidh, ciùin,
Ag innse 'rùin gun ghò,
Tha 'ceum neo-thróm 's a cruth gun smùr,
Gun mheang, gun lùb, gun leòn,
Tha mais' 'us naire 'snàmh 'n a gruaidh,
Gun fhoill, gun uaill 'n a dòigh,
Mar lilidh mhìn a' fàs le buaidh
Aig fuaran Bhail' a' chrò.

Mo shoiridh slàn gu 'n robh gu bràth
  'N a fàrdaich 'us 'u a stòr !
Tha 'h-ìomhaigh ghràidh na m' chuimhne 'ghnàth,
  'Us briathran blàth' a beòil,
Bidh m' aigne làn de ghaol nach cnàmh
  Gu 'n càirear mi fodh 'n fhòd,
Do 'n ghruagaich bhàin a dhùisg mo dhàn
  Air àiridh Bhail' a' chrò.

DUANAG DO BHELLAIG.

AIR FONN—"*Och mar 'tha mi 's mi na m' aonar.*"

'Fhir a shiùbhlas a null gu m' dhùthaich,
Thoir leat mo dhùrachd 'us fàg 's an t-Stròm e ;
Ma chì thu 'ghruagach a ghoid mo shuaimhneas,
'S a rinn mo bhuaireadh le snuadh a bòichead.

Ma chì thu caileag ri 'n can iad Bellag,
Aig bial Lochcarron 'tha 'gabhail còmhnuidh,
Ma gheibh thu sealladh dhe 'sùilean meallaidh,
Tha mis' am mearachd mur 'toir iad leòn dhut.

Tha iochd 'us càirdeas 'n a gnùis 'tha bàigheil,
'S a gruaidh cho àillidh ri blàth nan ròsan,
Tha fiamh a gàire mar ghrian a' deàrsadh,
'Cur saighdean gràidh ann an càil gach oigfheir.

Tha fiamh a cuailean 's e sios mu 'guaillean,
Air sniomh 'n a dhualan 'us tuar an òir air,
Tha 'cóm cho uallach 's a ceum cho guanach,
'S gu 'n d' thug i uamsa mo shnuadh 's mo shòlas.

Ge binn an smeòrach 's a' mhaduinn chéitein,
A' seinn gu h-éibhinn air bhàrr nan ògan,
Gur 'binne leamsa mo chruinneag ghaolach,
Le 'luinneig chaoin ri mo thaobh 's an t-seòmar.

'S ann leam a b' éibhinn a bhi 'g a h-éisdeachd,
'Us fuaim nan teudan a' leum fodh 'meòirean,
Ged 'bhithinn deurach 's air bheagan spéirid,
Chuireadh a beusan gach beud air fògradh.

'Us ge b' e céile a ni do bhuannachd,
Gheibh e duais leat nach ceannaich òr dha,
Gheibh e ciùine le mùirn 'us stuamachd,
'Us maighdeann shuairce gun uaill gun ghòraich'.

Ach 's e mo dhùrachd nach fhaigh thu ùmbaidh,
No fear nach cunntar am measg nan còmhlan,
Ach òigfhear uasal 'bhios fearail buadhach,
'Bheir sonas buan dhut 'n uair 'ni thu pòsadh.

FAILTE DO 'N EILEAN SGIATHANACH.

O, fàilt' air do stùcan,
Do choireachan ùdlaidh,
Do bheanntannean sùghmhor,
  Far an siùbhlach am meann!
Tha 'n geamhradh le 'dhùbhlachd
Mu na meallaibh a' dùnadh,
'S gach doire le 'bhùirean
  Air a rùsgadh gu bonn.

Chi mi Cuchuilinn
Mar leóghann gun tioma,
Le 'fhiasaig de 'n t-sneachd
  Air a pasgadh m' a cheann;
'S a ghruaidhean a' srùladh
Le easanan smùideach
'Tha 'tuiteam 'n an lùban
  Gu ùrlar nan gleann.

Do chreagan gu h-uaibhreach,
Mar challaid mu 'n cuairt dhut,
'S na neòil air an iomairt,
  A' filleadh mu 'm bàrr;
'S am bonn air a sguabadh
Le srùlaichean gruamach
Bho bhàrcadh a' chuain
  A' toirt nuallain air tràigh.

O! c' àit' 'eil na gaisgeich
A dh' àraich do ghlacan,
'Bu shuilbhire macnus
  Mu stacan a' cheò?
Le fùdar 'g a sgailceadh
Bho 'n cuilbheirean glana,
'S am mial-choin 'n an deannaibh,
  Nach fannaich 's an tòir.

Na laoich nach robh meata
Ri aodann a' bhatail,
Nach aomadh gu taise
  Ri caismeachd an nàmh;
Cha 'n 'eil raon agus machair
Air 'n do sgaoil iad am bratach
Nach d' fhàg iad an eachdraidh
  Gun mhasladh do 'n àl.

Ach tha 'm fàrdaichean sguaibte,
'S an seòmraichean uaine,
Iad fhéin 'us an gaisge
  'N an cadal fodh 'n fhòd;
'S tha osag nam fuar-bheann,
Le 'h-osnaidhean gruamach,
'G an caoidh mu na cruachan,
  'S a' luaidh air an glòir.

O! c' àit' 'eil gach sòlas
'Bha agam na m' òige
'Toirt meal' as na ròsan
  Mu d' chòsagan tlàth?

Tha companaich m' eòlais
Air am fuadach bho 'n còmhnuidh,
Tha 'mhil air a deoth'l
  'S tha 'n ròsan gun bhlàth.

Ach 's caomh leam do ghleanntan,
Do shrathan 's do bheanntan,
'S an ceò tha 'n a chadal
  Air baideal nan àrd,
Na ciabhagan torach,
Na srònagan corrach,
'S na sruthain ri coireal
  Do 'n eilid 's d' a h-àl.

Gu ma buan a bhios d' eachdraidh,
Agus cliù aig do mhacaibh,
Gus an crìonar an talamh,
  'S am paisgear na neoil!
Fhad 's 'bhios sioban na mara
A' bualadh air carraig,
Bidh mo dhùrachd gun deireas
  Do dh-Eilean a' cheò!

FAILTE DO'N BHLIADHN'-UIR.

Fàilte 's furan do'n bhliadhn'-ùir,
  Le 'trusgan geal is sunntach greann,
'Dhùisgeas aiteas anns gach gnùis,
  A sgaoileas fleadh mu bhùird le fonn.
Ged nach fhaigh sinn a bhi dlùth
  Do 'r luchd-comuinn rùin 's an àm,
'S e 'chiad làn a théid 's a' chuaich :—
  Slàinte bhuan do Thìr nam beann.

'Tàmh 'am baile-mór nan tùr,
  Cha bu dùthchas dhuinn 'bhi ann,
Far nach fhaic sinn fiadh air stùc,
  No bradan ùr 'g a thoirt á allt ;
Far nach cluinn sinn pìob air cluain,
  No gillean-callainn shuas an gleann—
Ach cuiridh sinn mu 'n cuairt a' chuach,
  'Dianamh luaidh air Tìr nam beann.

Tìr a' mhànrain, tìr a' chiùil,
  Tìr nam fiùran nach robh fann ;
Ged 'tha 'n sliochd 'g an cur air chùl
  'Dhianamh ruim do chlann nan Gall—
'S iomadh fàrdach 'tha gun smùid,
  Far 'm bu shiùbhlach fonn nan rann ;
Ach bidh an aigne blàth gach uair
  'Ni iad luaidh air Tìr nam beann.

Saoghal fada, maoin, 'us cliù,
  Do'r luchd-dùthcha 'bhos 'us thall;
Dòirteadh beannachdan mar dhriùchd,
  Gach bliadhn'-ùr 'thig air an ceann.
Ged a sgaradh sinn ri luaths,
  Bidh ar càirdeas buan 's gach àm;
'S òlaidh sinn le caithream chruaidh,
  Làn na cuaich' air Tìr nam beann.

DUANAG AN T-SEOLADAIR.

AIR FONN—"*Eirich agus tiugainn O.*"

Gu ma slàn do 'n rìbhinn òig,
'Tha 'tàmh 'an eilean gorm an fheòir,
'S e' dh' fhàg mo chridhe tróm fodh leòn
Nach fhaod mi 'n còmhnuidh fuireach leat.

An àm dhuinn dealachadh Di-màirt,
Gun fhios an tachair sinn gu bràth,
Gu 'n d' iarr mi gealladh air mo ghràdh,
'S a làmh gu 'm biodh i 'fuireach rium.

Sheall i orm gu h-iochdmhor, caoin,
'S na deòir a' ruith bho 'sùilean maoth,
Gu 'n d' chuir e saighead gheur na m' thaobh,
An gaol a thug mo chruinneag dhomh.

Tha 'n fhairge 'g éiridh suas 'n a smùid,
'Us mise 'n ceangal aig an stiùir;
Ach chuir e spionnadh ùr na m' dhùirn,
An rùn a thug mo chruinneag dhomh.

Shiùbhlainn deas 'us shiùbhlainn tuath,
Dh' fhuilinginn acras agus fuachd,
'S cha ghcaranainn air smùid a' chuain
Na 'm buanaichinn a' chruinneag ud.

Thug i 'dealbh dhomh air an tràigh,
'Us dualan mìn dhe 'cuailean bàn,
Tha sin ag cur na m' chuimhne 'ghnàth
An gràdh a thug mo chruinneag dhomh.

'N uair 'bhios ise tróm 'n a suain,
Bidh mis' air bhàrr nan crannag shuas,
A' pasgadh sheòl, 's a' seinn mo dhuain,
Mu 'n luaidh a thug mo chruinneag dhomh.

'S tric mi 'cuimhneachadh le spéis,
'N uair 'bha sinn ann an gleann nan geug,
Na h-uile gòraiche gun chéill
A rinn mi-fhéin 's mo chruinneag ann.

'S ged 'tha mi 'n so air bhàrr nan sion,
A' sabaid ris a' Chuan-an-iar,
Cha bhi mi 'cuimhneachadh mo dhiol,
'N uair 'ni Catriona furan rium.

Ach thus', a ghaoth, 'tha 'dol gu tuath,
Thoir leat an t-soiridh so gu m' luaidh,
'Us innis dhi, ma bhios sinn buan,
Nach caill i 'duais ri fuireach rium.

CUAIRT DO CHUITHRAING.

Air togail oirnn dhuinn 'am Portrìgh,
(Oir bha sinn ann a dhà no trì,)
'N uair a dh' fhalbh sinn cha b' ann cearbach—
Fhuair sinn glaine mhath bho Fhearchar.
A' dìreadh suas ri uchd Dhruimaoidh,
Bha teas 'us pathadh tróm 'g ar claoidh ;
Ach chum sinn oirnn ri cainnt 's ri broighleich
Gu 'n d' ràinig sinn Ceann-sail-oighre.
'Us fhuair sinn Coinneach air a dhòigh,
'S a shearrag làn aig' air a' bhòrd ;
Thug e dhuinn—'s e fhéin nach sòradh—
Làn na cuaich' de "Mhac-an-tòisich".
'N uair a ràinig sinn Tigh Ùige
Bha ar casan sgìth 'us brùite ;
Ach cha do thàmh sinn fada 'n éis
'N uair 'chaidh Seumas ruadh air ghleus,
Ged 'ruitheadh tu air gach tigh-òsd',
'Tha eadar so 'us Tigh-Iain-Ghròt,
Bheir mise m' fhacal dhut 's mo bhòid,
Nach fhaigh thu diùlnach ris cho còir.
Ghabh sinn cuach de 'n Ileach blàth,
A' dhùisg ar neart 's a rùisg ar càil,
'Us lion sinn màlaid mhath de lòn
A' chumadh spionnadh ruinn 's an ròd.

Gu sunntach ghabh sinn suas an gleann,
Ag aithris sgeul 's ag gabhail rann,
'S 'n uair 'bhiodh ar cridh' a' fàs car fann
Bheireamaid fìdeag air an dràm.
Ach ràinig sinn mu dheireadh thall,
Ged 'bha cuid againn car mall;
'Us dhearbh gach bruaich, 'us cuairt, 'us staing,
Gu 'n robh sinn dlùth air bial Chuithraing.
Bha aon fhear dhinn a bha 'n a Ghall,
'S an uair a sheall e 'null 's a nall,
'N uair 'chunnaic e gach coire 's gleann,
'N uair 'chunnaic e gach màm 'us meall,
'N uair 'chunnaic e gach creag 'us sgrìob
'Bha 'toirt nan speur dheth os a chinn,
'N sin ghlaodh e mach le briathran fann,
Gu 'n d' thàinig ceòl 'us neul 'n a cheann;
Ach "mac-na-braich'," an gille còir,
Cho luath 's a rinn e cuach dheth òl,
Thug siu a chruth 's a chridhe beò,
'Us lean e sinn 's cha b' ann dhe 'dheòin,
Ach c' àit' 'eil bàrd no c' àit' 'eil cainnt,
A dh' innseas cliù no dealbh Chuithraing
Le 'chreagan gruamach, uaibhreach, àrd',
'S na neòil ag iomairt shuas mu 'm bàrr,
'Thug dùbhlan do gach geamhradh garg
An neart a chrith no 'n cóm a shearg,
A chum am bathais chruaidh gun fhiamh
Ri aghaidh sion nam mìltean bliadhn'?
Gach glac, 'us stac, 'us bac, 'us tóm,
Tha 'cumail fasgaidh shios mu 'bhonn,

Gach bailc 'us fairc 'tha 'n taic a chléibh,
Cha 'n urrainn dhòmhs' an cur an céill ;
Ach có le cridhe beò 'n a chóm,
'S a shùilean fosgailte 'n a cheann,
Nach irislicheadh sios e fhéin,
Ri aghaidh glòir an Ughdair thréin
A ghairm an sealladh so mu 'n cuairt,
Le guth a bheòil bho neo-ni suas ;
A chruthaich nèamh, 'us fonn, 'us cuan,
'S a shuidhich iad le 'reachd bith-bhuan ?
Mu dheireadh ràinig sinn am bòrd,
'Us shuidh sinn sios aige gu stòld',
B' e sin am bòrd nach iarr an saor,
'S nach searg air falbh gu bràth le aois,
Le 'chuibhreach finealt' maiseach feòir,
'S an driùchd a' dealradh air mar òr.
Tha linn a' teachd, 's tha linn a' triall,
'S tha 'm bòrd so 'n diugh mar 'bha e riamh.
Ach thus', a leughadair mo dhuain,
Ma 's e 's gu 'm bi do shaoghal buan,
Ma thig thu 'nall an so air chuairt,
Théid mis' an urras air do dhuais ;
Cha ghabh thu aithreachas gu bràth
Gu 'n d' thàinig thu cho fad' air sàl,
Oir b' fhiach dhut coiseachd as an Fhraing
A dh' fhaicinn ioghnaidhean Chuithraing.
Mu 'n sgìthich mi sibh le mo rann,
'S fheàrr dhomh 'chrìochnachadh 'n a àm,
Ach sin agad le cainnt gun sgleò,
Mar 'chaidh a' chuairt le Niall Macleòid.

MO DHOMHNULLAN FHEIN.

AIR FONN—"*The Flower of Dunblane*".

'N UAIR 'chruinn'cheas an òigridh
Gu mire 's gu sòlas,
Bidh mise na m' ònar
  'S an t-seòmar gun ghleus ;
Ag cuimhneachadh còmhraidh
An fhleasgaich a leòn mi,
'S an gaol 'thug mi òg do
  Mo Dhòmhnullan fhéin.

Tha m' athair 's mo mhàthair
Ri gearan 's ri cànran,
'S ag cantainn nach fheàrr mi
  Na pàisde gun chéill,
Mo ghaol 'thoirt a dh' òigfhear
'Tha daonnan a' seòladh,
'S a sgaoileas a stòras
  Gun ghò ris gach té.

Ged 'gheibhinn fear chruachan
Le pailteas mu 'n cuairt da,
Gun toirt aig an t- sluagh dheth,
  Gun suairceas 'n a ghnè ;

Ciod e 'ni e dhòmhsa
Na chunntadh e ' dh' òr dhomh,
'S mo chridhe le deòiu aig
  Mo Dhòmhnullan fhéin ?

Tha bliadhu' agus còrr bho
Na thriall e bho 'eòlas,
'S tha 'ìomhaigh cho beò dhomh
  'S ged 'sheòladh e 'n dé ;
Cha ghéill mi do dh' òigfhear,
'S cha tréig mi na bòidean
A sheulaich mi òg do
  Mo Dhòmhnullan fhéin.

Tha dualagan bòidheach
Dhe 'chuailean na m' phòca,
'S a dhealbh air a chòmhdach
  Le òr ann an céis ;
Tha 'shùileau cho beò ann,
'S a ghruaidh mar na ròsan,
Ag ùrachadh dhòmhsa
  Mo Dhòmhnullain fhéin.

'N uair 'thachradh an còmhlan
'S a' chlachan Di-dòmhnaich,
'N am measg cha robh òigfhear
  Cho còmhnard 'n a cheum ;
Cho beusach 'n a chòmhradh,
Cho fearail 'n a dhòighean,
Bhiodh sùil aig gach òigh air
  Mo Dhòmhnullan fhéin.

Gu 'm b' òg 'bha sinn còmhladh
'An doire na smeòirich,
'S an dubhar 'g ar còmhdach
  Fodh spògan nan géng ;
A' tional nan neòinean,
Gu h-inntinneach ceòlmhor,
Ri brìodal gun ghò le
  Mo Dhomhnullan fhéin.

'N uair 'dh' éireas na cuantan,
A' beucail le buaireas,
Na neòil air an ruagadh,
  'Us gruaim air an speur,
Bidh mise na m' ghòraig
Ag éisdachd an còmhraig,
'S mo chridhe 'g a leòn mu
  Mo Dhòmhnullan fhéin,

Am Freasdal 'bhi 'stiùireadh
Nan gaothan le ciùine,
'S ag còmhnadh mo rùin anns
  Gach dùthaich 'us ceum ;
'G a dhion 'us 'g a sheòladh
Gu 'm pìll e gu 'eòlas—
Gur mi 'dheanadh sòlas
  Ri m' Dhòmhnullan fhéin.

Ach mar 'tìll e gu m' ionnsuidh,
Gur mise 'bhios tùrsach ;
Gu 'n càirear fodh 'n ùir mi
  Cha mhùch mi mo spéis ;

Cha taobh mi ri òigfhear
'S cha chaochail na bòidean,
'S an gaol 'thug mi òg do
   Mo Dhòmhnullan fhéin.

BROSNACHADH NA GAIDHLIG.

Rinneadh na rainn so mu 'n àm a thòisich *Professor Blackie* air tional an airgeid air son a Chathair Ghàidhlig a chur air chois ann an Dunéideann.

DÙISG suas, a Ghàidhlig, 's na bi fann,
'Us gleus do chlàrsach feadh nan gleann,
Tha aon fhear-tagraidh math ort teann
A chumas taic riut,
Cho fad' 's a mhaireas teanga 'n ceann
Professor Blackie.

Bha cuid 'an dùil nach robh thu slàn,
'S gu 'n robh do bheatha dlùth do 'n bhàs,
Ach bheir thu 'n car asda gun dàil
'N uair 'théid thu 'n cleachdadh,
A dheanamh luaidh air gniomh nan sàr
'Tha fodh na leacan.

Bidh tu 'n Oil-thigh mór Dhunéideann
'Measg gach Laidinn, Eabhra, Greugais,
'G innse sgialachdan na Fèinne,
'S mar a ghleachd iad,
'S ri àm a' chruadail có 'bu trén'
A dhearbh an gaisge.

'Bheil neach le cridhe beò 'n a chóm
An diugh ag còmhnuidh ann ar fonn,
'Tha 'deanamh tàir' air cainnt nan sonn
A 's cliùiteach eachdraidh,
Siol nan àrmunn blàthmhor tróm
A cheannsaich feachdan?

'Bheil neach a dh' àraich tìr an fhraoich
Air call a bhàigh 's air fàs cho faoin,
Ri tàir' air cainnt a mhàthar chaoimh
'S nach taobh a reachdan?
Ach gheibh iad sin an duais gu daor,
Mur ' caochail *Blackie.*

Ach sibhs' air fad, a shiol nan rann,
Nach 'eil fodh smachd aig clann nan Gall,
Glachdaibh an sruth, 's e so an t-àm,
Cuir suas a' bhratach,
Tha brod a' ghaisgeich air bhur ccann,
Professor Blackie.

Na fàgaibh tigh de 'm faic sibh smùid,
No duine beò a chì bhur sùil,
Bho Thigh-Iain-Ghròt gu Cluaidh nan lùb
Nach tog sibh creach dheth,
Gu 'm faigh sibh na deich mìle punnd
'Tha'dhìth air *Blackie.*

'N sin théid bhur n-eachdraidh 'us bhur n-cuchd
Air feadh gach linn a thig 'n 'ur déigh;

Bidh glòir nam bàrd air ceòl nan teud
Gu réidh 'n 'ur glacaibh ;
'S a' Ghàidhlig aosd' le 'maoin gun éis
Ag gleus bhur macaibh.

'S 'n uair 'théid a' Ghàidhlig a chur suas
Air cathair inbheich mar bu dual,
'N sin òlaidh sinn dà làn na cuaich'—
'S cha bhi iad lapach—
Air slàint' an laoich a thug a' bhuaidh,
Professor Blackie.

BEANNACHADH LEANNAIN.

Rinneadh an rann so mar fhreagairt do rann a rinn ministir àraidh a' beannachadh a leannain. Tha ise anns an rann so 'g a bheannachadh-san air ais.

Beannaich thus', a Rìgh na cruinne,
An t-Urramach Maigh'stir Dùghall,
Dòirt a nuas bho dhriùchd nan speur air
Na chumas a gheugan sùghmhor—
Dh' fhairich mise brìgh 'n a bheannachd,
'Sgaoileadh tharam mar ol-ungaidh—
Na feartan, nach fhaod mi 'àicheadh,
'Thainig orm le blàths bho 'dhùrachd:
Cha 'n 'eil ball na m' cholainn uile,
Bho mo mhullach gu mo lùdaig,
Nach 'eil cho ùrail ri duilleig
Riamh bho ghuidh e leam 'n a ùrnuigh—
Beannaich e gach moch Di-dòmhnaich,
Bi 'dol còmhlath ris do 'n chùbaid;
Beannaich e fodh 'aid 's fodh 'chleòca,
'S an treud gòrach 'tha fodh 'chùram.
Thoir dha gliocas glan gun fhòtus
Gu bhi 'g an seòladh do d'ionnsuidh,
'S ag àrach gach meanglan breòite
'Tha fodh iomadh leòn air lùbadh.
Ach O! dion e bho gach buaireadh
A tha buailteach do gach dùilidh,

Gu h-àraid bho shùil nan gruagach,
'Tha 'n an saighdean luaineach sùgraidh ;
'S 'n uair a bhios am muineil gheala
'S am bilean meala 'g a dhùsgadh,
Mu 'm bi 'inntinn air a truailleadh,
Sgaoil do bhrat gu luath mu 'shùilean.
Cum bho 'shealladh an sùil lurach,
'S an calpannan cruinne dùmhail,
'S an cìochan gucagach soluis
A dh' fhaodadh a chogais a mhùchadh.
Na leig gu bràth e as do shealladh,
Cum gu caithriseach 'n a dhùisg e,
Air eagal gu 'n caill e 'chòta
'G iarraidh phògan anns na cùilean.

ORAN.

Air fonn—"*Duanag a' Chiobair.*"

Ged 'tha mis' an Dunéideann
Ann an comunn luchd Beurla,
Cha 'n 'eil m' inntinn ag éirigh ri 'n dòigh,
Cha 'n 'eil m' inntinn, &c.

'S ann 'tha m' aigne 's mo dhùrachd
Ann an eilean nan stùc-bheann,
Far an éisdinn ri crùnluath an eòin.
Far an éisdinn, &c.

Bhiodh an smeòrach gu sùrdail
Air na meanganan sùghmhor,
Anns a' mhaduinn 'g ar dùsgadh le 'ceòl.
Anns a' mhaduinn, &c.

Leam a b' ait a bhi 'sùgradh
Mu na glacagan cùbhraidh,
'N uair a sgaoileadh an driùchd air na lòin.
'N uair a sgaoileadh, &c.

'Measg nan cruinneagan guanach
'Tha gun mhealladh gun truailleadh,
'S 'tha gu faireachail suairce 'n an dòigh.
'S 'tha gu faireachail, &c.

Leam bu mhiann 'bhi 'g an éisdeachd
Aig an eadradh 's a' chéitein,
'N àm 'bhi 'tional na spréidhe do 'n chrò.
　　'N àm 'bhi 'tional, &c.

Iad le 'n cuaileanan dualach
Air an sgaoileadh mu 'n guaillean;
Bhiodh an cuman 's a' bhuarach 'n an dòrn.
　　Bhiodh an cuman, &c.

COINNEACH ODHAR.

Rinneadh an rann so mar fhreagairt do cheist a chuireadh 's an "*Ard-Albannach*" le "Coinneach Dubh," a' feòrach an robh neach ann a b' urrainn innse dha am bu bhàs nàdurra a fhuair Coinneach Odhar, no c' uin, no c' àit' an do bhàsaich e?

Chuir Coinneach dubh fios gu 'chàirdean
Eadar gleann, 'us bàgh, 'us bogha,
'N toir a h-aon diubh fios gun dàil dha
C' uin a bhàsaich Coinneach Odhar?
An deachaidh a losgadh? no 'bhàthadh?
No 'fhàgail a mach air todhar?
An deachaidh a chrochadh? no 'chéusadh?
No an d' eug e 'g eubhach cobhair?
B' aithne dhòmhsa bodach ròmach
A bha eòlach air sean ghobha
'Chunnaic e 'm feasgar a dh' fhalbh e,
'S gun e balbh, no dall, no bodhar;
Gréim aig' air cloich ghil na fàisneachd,
'G a fàsgadh cho teann ri glomhar,
'S 'n uair 'thug e aiste na bh' innte
Thilg e i thar tuinn Loch-lomhair.
Bhòidich e 'n sin, 'n a éisdeachd,
Air na speuran, 's air an domhain,
Nach faicte sealladh gu bràth dhi,
Gus an tràghadh iad Loch-lomhair.

'S ann anmoch feasgar Di-ciadain,
'N uair a bha 'ghrian a' dol fodha,
Mu 'n bhliadhna sin seachd-cend-deug, a
Rug an t-eug air Coinneach Odhar.
'S tha 'luath 'n a cadal bho 'n tràth sin
Faisg air bràighe Allt-an-t-sobhail,
Ann an clachan beàrnach frògach
Nach modha na crò nan gobhar.
Ma théid "Coinneach Dubh" gu bràth a
Null gu àiridhean Shrath-Freothair,
Seallaidh iad gu saor dha 'n t-àite
'S an do smàladh Coinneach Odhar.

FAILT' A' PHAIPEIR GHAIDHLIG.

Rinneadh an rann so air son a' chiad àireamh de Phaipeir Gàidhlig a thàinig a mach an déigh dha 'bhi car ùine air deireadh.

Mile fàilt' air clann mo dhùthcha—
Tir nam beann, nan gleann, 's nam fiùran
Do 'm bu dual 'bhi buadhach cliùiteach
'N àm nan arm a bhi 'g an rùsgadh ;
An cinneadh rìoghail duineil treun
A dh' fhàg an eachdraidh glan 'n an déigh,
Nach d' thug an cùlthaobh riamh do n' bhlàr,
Gu 'm biodh iad saor bho chuing an nàmh.

Ged 'bha mi greiseag oirbh air chall,
Cha b' i mo choire fhéin a bh' ann,
Ach sibhs', a chàirdean caomh mo rùin,
A chuir gun aobhar rium bhur cùl ;
Ach 'nis bho phill mi ruibh air ais,
Cha bhi mi 'n dara h-uair cho tais ;
'S ma chumas sibhse rium a' chòir
Cha chuir mi cùl ruibh dheth mo dheòin.

Bha cuid 'am beachd nach robh mi beò,
'S gur 'h-ann a thug mi suas an deò ;
Ma thug, cha leubhar na mo ghruaidh
Gu 'n robh mi miosan marbh 's an uaigh ;

Tha 'n diugh mo chruth, mo ghuth, 's mo bhlàth,
Cho slàn ri bradan glan an t-sàil,
Mo mhàileid de gach saibhreas làn,
De lòn a fhreagras air gach càil.

Ma gheibh mi misneach mhath bho'n t-sluagh,
Aig ceann gach mìos bheir mi mo chuairt,
Le còmhradh, òrain, agus duain,
A chuireas fuadach air gach gruaim.
'Us bidh mo thaic ri cainnt nan treun,
Gu 'm faigh i 'còir 's a h-àite fhéin;
Oir 's iomadh bàrd a sheinn a cliù
Ged 'tha i 'n diugh 'g a cur air chùl.

Ach labhraidh mi le bagradh cruaidh
Ri Gàidheil fhionnar an taoibh-tuath,
'Tha ri tàir air cainnt am màthar,
'S air an tìr a rinn an àrach;
Ach tha na laoich a chumadh suas
Ar cliù 's ar cainnt ag cnàmh 's an uaigh,
'S an t-àlach òg 'tha teachd 'n an déigh
'G am meas mar chinneach borb gun chéill.

Ach dùisgibh suas, a chlann mo ghaoil,
Cuiribh gach bruadar faoin gu taobh,
Faicibh ar tìr bho bheinn gu tràigh
Gu 'bhi 'n a raontan falamh fàs;
Na glinn a dh' àraich suas na laoich,
Gun taigh, gun bhlàths, a' fàs fodh fhraoch;
'S bhur sliochd 'g an cur a null thar chuan,
Mar thràillean dìblidh air an ruaig.

Ar cànan blàth a b' àirde cliù,
'G a cur air chùl mar ni nach fiù,
'S a' dearbhadh oirnn le cainnt gun loinn
Nach còir a teagasg do ar cloinn ;
Ag cumail uainn ar còir 's ar ceart,
Mar sin a' toirt air falbh ar neart,
Gu 'n téid ar fàgail rùisgte fuar,
Gun chainnt, gun dùthaich, 'us gun sluagh.

Eiribh suas, ma ta, gu dìleas,
'Dhion bhur dùthcha 's cliù bhur sinnsir,
'Us bithibh seasmhach, fearail, cruaidh,
'An taic a chéile mar bu dual.
'Us cuimhnichibh air tìr nam beann,
'S air gniomharran nan laoch a bh' ann,
'S ged 'bhiodh bhur saothair searbh 'us buan,
Cha robh na Gàidheil riamh gun bhuaidh.

AN TEID THU LEAM, A RIBHINN OG?

AIR FONN—"*The Birks of Aberfeldy*".

AN téid thu leam, a rìbhinn òg,
A rìbhinn òg, a rìbhinn òg,
An téid thu leam, a rìbhinn òg,
  A null gu Tìr nam beanntan?

Chì thu 'n ròs a' fàs fodh 'n driùchd,
'S a' mhil ag éirigh suas 'n a smùid,
Bidh eòin nan geug a' seinn dhuinn ciùil
  Le sunnt an Tìr nam beanntan.

Chì thu 'n gleann 's an robh mi òg,
'N uair 'bha mo chridhe maoth gun ghò,
Mu 'n d' fhuair mi eòlas riamh air bròn,
  No leòn an Tìr nam beanntan.

Chì thu creagan gruamach àrd,
Na neòil a' sguabadh air am bàrr,
Bidh fuaim nan allt a' ruith le gàir,
  Gu tràigh an Tìr nam beanntan.

Chì thu òighean bòidheach ciùin
'Chaidh àrach ann an glinn mo rùin,
Gu maiseach, finealt', glan gun smùr,
  Cho ùr an Tìr nam beanntan.

Gheibh thu càirdeas, blàths, 'us mùirn,
'Us chì thu caoimhneas anns gach sùil,
Tha iochd 'us bàigh a' snàmh 'an gnùis
Gach dùil 'tha 'n Tìr nam beanntan.

Tìr nam fiùran fearail fial,
Nach d' thug an cùl ri nàmhaid riamh,
Bidh cliù, cho fad 's a dh' éireas grian,
Air iarmad Tìr nam beanntan.

Ged 'chaidh an sgaoileadh anns gach ceàrn,
Air feadh gach tìr mu 'n iath an sàl,
Bidh cuimhn' aca le aigne blàth
Gu bràth air Tìr nam beanntan.

Siùbhlaidh sinn, ma ta, le deòin,
Tha 'n samhradh caoin air teannadh oirnn,
Tha 'choill 's am fraoch 'us blàth an fheòir
'N an glòir an Tìr nam beanntan.

DOCHAS.

Mo bheannachd ort, a dhòchais chaoin,
Bu tric a sheas thu m' inntinn mhaoth,
'N uair 'bhiodh mo chridhe tróm fodh leòn,
Fodh uallach, iomaguin, agus bròn;
Lasadh tu lochran blàth na m' uchd,
A thogadh dhiom gach leòn 'us luchd,
'S chuireadh tu cagar sèimh 'na m' chluais—
"Bi saoithreach dìleas fad do chuairt,
'Us gheibh thu duais 'us fois."

Is lionmhor deòiridh breòite, fann,
A chum do mhisneach suas an ceann;
'N uair 'bhiodh an càirdean coimheach fuar,
'S an saoghal uile riuth' an gruaim;
Thigeadh tus' an sin mar léigh,
A dhòrtadh ola 'n an cuid chreuchd',
'G an treòrachadh a mach gu tlàth,
A ghabhail beachd air tìr is fheàrr,
Far nach tig plàigh g' an sgrios.

Is iomadh bantrach bhochd fodh dheòir,
'Us dilleachdanan lag gun treòir,
'G am faicinn fhéin gun neart gun dion,
Mar chraoibh 'tha rùisgte ris gach sion,
A bheir am beannachd ort gu bràth,

A chum an dòchas beò 's gach càs,
'G an cur gu stòr an Athar shuas,
Ri 'n iarratais nach druid a chluas,
'S 'bheir fuasgladh dhaibh 'n a iochd.

'S an saighdear treun le cridhe làn,
'Tha 'cath ri aghaidh cruais 'us bàis,
Cha tréig thu e 'n uair 'tha e 'n sàs,
A' strì ri buaidh 'thoirt air a nàmh;
'S tu 'gealltainn dha gu 'm faigh e cliù,
'Us làmh na h-òigh' do 'n d' thug e 'rùn,
Tha sin 'g a chumail ann am fonn,
'S ag àrach spionnaidh ùir 'n a chóm
Mar shonn nach géill 's an drip.

'N uair 'thig an fhairge garg 'us tróm,
'Us gaoth nan speur a' reubadh thonn,
'S an seòladair air bhàrr nan stuadh,
Ag cath ri doinionn gharbh a' chuain,
Le buireich bhorb gun iochd gun truas,
'Tha 'bagairt air a shlugadh suas,
Thig thus' an sin mar sholus iùil,
'G a neartachadh le dòchas ùr
A dhùisgeas sunut fodh 'chrios.

'S na miltean a tha ìosal, sgìth,
Le tinneas marbhteach air an claoidh,
A fhuair a mach le cràdh 'us deòir,
Gu 'n deach an duine 'bhreith gu bròn;
Ach thus', a réulta chaoimh nam buadh,

Cha tréig thu iad an taobh so 'n uaigh,
'S ged 'tha na neòil cho dorcha dlùth,
Tha 'ghrian a' dealradh air an cùl
'S bidh sùil nan truaghan ris.

'S am measg gach trioblaid agus leòn,
A tha air clann nan daoin' an tòir,
Gach mealladh, saothair, agus plàigh,
'Tha buailteach dhaibh bho 'm breith gu'm bàs;
Mur a biodh tus' a ghnàth 'n an taic,
'G an seasamh ann an àm na h-airc,
Cha bhiodh 'n am beath' ach geamhradh fuar,
Gun neart, gun dòchas, làn de ghruaim,
Fodh uallach buan gun fhois.

Bi leam, ma ta, gu ceann mo réis,
Na fàg 's an fhàsach mi leam fhéin,
'Us ged 'tha 'n t-slighe garbh 's an àm,
Bidh dùil ri sòlas aig a ceann.
Na tig le mealltaireachd gun diù;
Bi dìleas, dìreach anns gach cùis,
Na d' dhòchas fìor nach téid air chùl
'N uair 'thig mi 'n làthair Rìgh nan dùl,
A dheanamh cunntas ris.

TIGH A' MHISGEIR.*

Air oidhche ghruamach gheambraidh, fhuar,
'S mi 'gabhail suas an t-sràid—
Clach-mheallain chruaidh, le gaoith a tuath,
A' ruagail air an làr—
Bha deòiridh truagh, 's na deòir bho 'ghruaidh,
'S a shnuadh cho tana, bàn,
E 'ruith gu luath, 's ag gul gu cruaidh;
A' suathadh bas a làmh.

Bha 'thrusgan donn gu tana, gann,
'N a stiallan lóm air cnàmh;
'S a' ghaoth a' séideadh troimh gach toll,
Mu 'chóm, gun iochd, gun bhàigh.
Mo bhalachan maoth, thuirt mi gu caoin,
Ciod 'chuir an taobh s' thu 'n tràths,
'N uair 'tha gach dùile feadh nan crìoch
Fodh dhion 'n an àite-tàmh?

Och! thuirt e rium am briathran ciùin,
'S a shùilean fliuch fodh dheòir,
Tha m' athair shuas le luchd na cluich,
Air mhisg 'an tigh an òil;
Mo mhàthair bhochd 's i ris a' bhàs,
'S am pàisde beag 'g a deoth'l,
'S tha eagal orm, mu 'n tig an là,
Nach bi mo mhàthair beò!

* A Translation will be found further on.

'N sin smaoinich mi dol leis air ais,
'S gu 'm faicinn fàth a dheòir;
Oir chomhairlich an duine glic,
'Bhi tric 'an tigh a' bhròin;
Cho beag 's g' an dean sinn air son sìth,
Ma ni sinn e le deòin,
Cha bhi ar duais gu bràth gun diol
'Am fianuis Rìgh na glòir'.

'N uair 'ràinig sinn an dachaidh lóm,
Far nach robh fonn no ceòl,
Ach gearan agus osnaich thróm,
'Tigh'nn bho gach cóm gun treòir,
Bha 'bhean 'n a sìneadh air an làr,
Air clàran fuar de bhòrd,
'S a h-ochd no naoidh de phàisdean maoth
Ri 'taobh ag iarraidh lòin.

'S có 'mhàthair nach biodh ann an teinn
Ag cluinntinn fuaim an gàir,
'S a' faicinn leanaban caomh a cuim
'An dìth gun bhiadh gun bhlàths!
'S am fear 'bu chòir 'bhi dhaibh 'n a dhion,
'Cur rian orra le bàigh,
Tha 'ghuth 'cur crith orra le fiamh,
'S a ghniomh 'g an cur gu bàs.

Ged 'ni gach ainmhidh borb air sliabh
Do 'n gineal dion 'n a thràth;
'Us eòin nan speur mu'n éirich grian,
A' dioghlam bìdh do 'n àl,

Tha 'm misgear truagh, gun tuar gun chiall,
  'A riarachadh a chàil,
Gun suim de 'ghineal no de 'shiol,
  Bho rinn a mhiann dheth tràill.

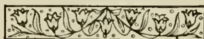
Ach 's lionmhor iad air feadh ar tìr,
  A chuir gu dìth an sliochd,
'S an àit' an togail suas le mùirn,
  A spùinn iad le an-iochd ;
'Toirt dhiùbh an aodaich 'us an lòin,
  'Bu chòir 'bhi dhaibh 'n a mheas ;
Mar sin 'g am fàgail lag gun stàth,
  Air sgàth an sàth de 'n mhisg.

S is lionmhor maighdeann bhainndidh, chiùin,
  'Bha cliùiteach, glan, 'n a beus,
Chaidh 'àrach suas le gràdh 'us maoin,
  Gu caoin le 'càirdean fhéin,
A ghabh le struidhear bochd gun diù,
  'S le ùmbaidh borb gun chéill,
A rinn a beatha searbh 's gach cùis,
  'S a dhùin a sùil 's an eug.

Air dhomh 'bhi 'meorach' greis fodh sprochd,
  Air lochdan bochd an òil,
Thàinig an t-athair truagh le fuaim,
  'S bu duaichnidh garg a ghlòir ;
E 'falbh 's a' tuiteam air gach taobh,
  'N a shlaoid gun dreach gun treòir,
'S a' mionnachadh d'a phàisdean maoth,
  Nach fhaodadh teachd 'n a chòir.

E 'mallachadh gu garg d' a mhnaoi,
'S a' maoidheadh air a ceann,
Ag iarraidh soluis agus bìdh—
An ìocshlaint nach robh ann—
Ach ged 'bha crìoch a turais dlùth,
'S a lùths air fàs cho fann,
Bha 'sùil a' dearcadh air le truas,
'S a beul ag gluasad mall.

'S i 'g earbsa gu 'm biodh Freasdal caomh
'Toirt caochlaidh air 'n a thràth,
Mu 'n tig am Breitheamh air le diùmb,
'S mu 'n dùin a shùil 's a' bhàs ;
Dh' fhàg i e fhéin 's a pàisdean ciùin
Air cùram Rìgh nan gràs,
'Us dhùin i 'sùil 's a' chadal bhuan,
Nach gluais gu latha ' bhràth.

NA GAIDHEIL.

Có 'n sluagh 'tha 'n diugh 's an ceann fodh chìs,
'N an dùthaich fhéin nach fhaigh iad sìth,
Air son an d' rinn iad iomadh strìth?
Na Gàidheil.

Có 'sheas ar rìoghachd 'us ar feachd,
'S nach d' thug an nàmh iad riamh fodh smachd,
'S ri àm an fheum 'bu treun an gleachd?
Na Gàidheil.

Có 'dhòirt am fuil air iomadh raon,
'S a thug a' bhuaidh a mach cho daor,
Air son gu 'm biodh an gineal saor?
Na Gàidheil.

Có 'thug ar srathan 'us ar glinn
Bho gharbhlach doirbh gu fearann mìn,
'S a dh' fhàg cho torach soirbh an tìr?
Na Gàidheil.

Có 'n sluagh le cridhe truasail, blàth,
Do 'n deòiridh bhochd a nochdadh bàigh,
'S ri coigrich fialaidh aig gach tràth?
Na Gàidheil.

Có 'chaidh 'fhuadach thar a' chuain,
Le uachdarain gun iochd, gun truas,

Mar thràillean dìblidh air an ruaig?
Na Gàidheil.

Có 'sgiùrsadh bho gach srath 'us gleann
A dh' àraich suas iad fhéin 's an clann,
'S an seilbh an diugh aig féidh nam beann?
Na Gàidheil.

Có 'n sluagh 'tha nis air feadh gach ceàrn',
A' faicinn mar a sgaoil an àl,
'S 'n an dùthaich fhéin nach fhaigh iad tàmh?
Na Gàidheil.

Có 'n sluagh 'tha 'n diugh cho treun 'n an gniomh,
Cho lionmhor pailt 's a bha iad riamh,
Cho cruadalach air muir 's air sliabh?
Na Gàidheil.

Có 'n sluagh 'tha nis a' dùsgadh suas,
A thoirt an còir a mach le buaidh,
'Bheir do 'n luchd-fòirneirt aca 'n duais?
Na Gàidheil.

Có 'n sluagh 'bhios fhathast anns na glinn,
A' seinn nan òran ceòlmhor, binn,
'An cànan Oisein agus Fhinn?
Na Gàidheil.

ORAN NA SEAN-MHAIGHDINN.

AIR FONN—"*Duncan Gray cam' here tae woo*".

MA gheibh mise fear gu bràth,
   Plàigh air nach tigeadh e!
Ged nach can mi sin ri càch,
   B' fheàrr leam gu 'n tigeadh e,
Na mo laidhe 'n so leam fhìn—
'S tha e coltach ris gu 'm bi ;
Ma tha leannan dhomh 's an tìr,
   Sgrìob air nach tigeadh e!

Ged a bhiodh a sporan gann,
   Dhannsainn na 'n tigeadh e,
Ged a bhiodh a leth-shùil dall,
   M' annsachd na 'n tigeadh e ;
Biodh e dubh, no biodh e donn,
Biodh e dìreach, biodh e càm,
Ma tha casan air 'us ceann,
   Dhannsainn na 'n tigeadh e.

'N uair a bha mi aotrom òg
   Phòsadh a fichead mi,
Chuir mi dhiom iad dhe mo dheòin,
   'S spòrs dhaibh a nise mi,
Théid iad seachad air mo shròin,
Le 'n cuid chruinneagan air dhòrn,

Chaill mi tur orra mo chòir,
'S leònaidh e nise mi.

Tha mo ghruag air fàs cho liath,
'S cianail a nise mi,
Mi 'g a dath au ceann gach mìos,
Pianaidh i nise mi,
Cha 'n 'eil fiacail na mo cheann
Ach a trì 'tha 'null 's a nall,
Dh' fhalbh mo chruthachd 'us mo ghreann,
Tha 'n t-àm gu 'n robh mise dheth.

'N uair a chi mi mnathan truagh,
'S suarach a' mhisneach e,
Pòsd' aig ùmaidhean gun stuaim,
Buaireas 'us misg aca,
B' fheàrr leam cadal na mo bhrat,
'S a bhi 'mireag ris a' chat
Na aig burraidh 'bhi fodh smachd,
Seachnadh a' chuid sin mi.

Có ach iadsan ann an gaol?
'S aotrom a chluicheas iad,
'N uair a gheibh iad pàisdean maoth,
Faoineas gun tuigs' aca,
'Us an cridhe 'tha 'n an cóm,
Cho beag faireachaidh ri 'm bonn,
Tha e 'n diugh ga m' fhàgail tróm
'N tonn a thug sud orm.

Ach ma chuir iad rium an cùl,
Smùr cha chuir sud orm,

Ach ma 's e 's gu 'n tig fear ùr,
    Sunnt cuiridh sud orm,
Biodh e luath, no biodh e mall,
B' fheaird' an tigh so e bhi ann,
Feithidh mi gu 'n tig an t-àm,
    'S dhannsainn na 'n tigeadh e!

COILLE 'CHAOIL.

AIR FONN—"*Kelvin Grove*".

BHA mi 'n raoir an Coille 'Chaoil
Le mo rìbhinn òig,
'Tional lusan bòidheach maoth,
Le mo rìbhinn òig,
Bha na h-eòin air bhàrr nan craobh
'S iad ri 'n ceilear air gach taobh,
'N uair a dh' innis mi mo ghaol
Do mo rìbhinn òig.

Fhuair mi gealladh daingeann teann
Bho mo rìbhinn òig,
Thug mo chridhe leum gu danns'
Ri mo rìbhinn òig;
Thog na h-eòin air bhàrr nan crann
Caithream éibhneis le 'n cuid rann,
'S ghuidh iad sonas buan 's gach àm
Do mo rìbhinn òig.

Tha dà shùil cho banail, ciùin,
Aig mo rìbhinn òig,
Tha dà ghruaidh mar ròs fodh 'n driùchd
Aig mo rìbhinn òig,
Ged bu rìgh mi air a' chrùn
Leis gach saibhreas agus mùirn,

Cha 'n 'eil té do 'n tugainn rùn
Ach mo rìbhinn òg.

Ged a gheibhinn na mo dhiùc
Gun mo rìbhinn òg,
Cha bu shonas leam a' chùirt
Gun mo rìbhinn òg
Leis gach maise 'tha 'n a gnùis
Agus buaidh 'tha air a cliù,
Cha chuir mis' a chaoidh mo chùl
Ri mo rìbhinn òig.

Cha 'n 'eil fearann, 's cha 'n 'eil fonn
Aig mo rìbhinn òig,
Ach tha cridhe glan 'n a cóm
Aig mo rìbhinn òig;
Ged a bhiodh ar bothan lóm,
'Us ar sporan gun 'bhi tróm,
Bhithinn sona ris an tóm
Le mo rìbhinn òig.

Cha 'n 'eil cron bho 'bonn gu 'ceann
Air mo rìbhinn òig,
Agus cuimir anns gach ball
Tha mo rìbhinn òg,
Tha i finealta 'n a greann
Mar an lilidh anns a' ghleann,
No mar shneachd air bhàrr nam beann
Tha mo rìbhinn òg.

Gur e mise 'thug an gaol
Do mo rìbhinn òig,

Bidh mi 'g aisling 'n uair nach saoil
Air mo rìbhinn òig,
Chì mi 'h-ìomhaigh air gach taobh,
Bho 'n lath' 'thachair sinn 's a' chaol,
Far an d' innis mi mo ghaol
Do mo rìbhinn òig.

CUMHA AN T-SEAN GHAIDHEIL.*

Tha sgiathan na h-oidhche
'G an sgaoileadh a nall,
'S an ceò air a lùbadh
Mu stùchdan nam beann;
Tha deòir air mo shùil-se
'S gun m'aigne ach fann,
Air m' fhàgail am aonar
Ag caoineadh 's a' ghleann.

Tha eunlaith nan geugan
Ag gleusadh an rann,
'S a' leumnaich le sòlas
'S ri ceòl feadh nan crann;
Tha 'n àlach mu 'n cuairt daibh
Gu h-uallach a' danns',
Ach àlach mo ghaoil-se,
Gach aon diubh air chall!

Tha mo chiabhagan tana,
'S tha claisean na m' ghruaidh,
Oir tha céile mo ghràidh-se
'N a sìneadh 's an uaigh,
Agus triùir dhe mo phàis lean
Bu bhlàthmhoire greann,

* A Translation will be found further on.

'N an sìneadh fodh leacan
  A' chlachain ud thall.

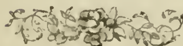
Ged 'tha eòin bheag' a' Chéitein
  A' tréigsinn nan tóm,
'N uair a chòmhdaicheas reòdhtachd
  'Us dóruinn am fonn,
Bheir samhradh mu 'n cuairt iad
  Gu bruachaibh nan allt;
Ach càirdean mo ghaoil-se
  Cha taobh iad an gleann.

Tha na fàrdaichean blàtha
  'Bha 'g àrach nan sonn,
'Bu shuilbhire gàire
  'S 'bu bhàigheile cóm;
Far am b' fhàbharrach càirdeas
  Do 'n ànrachan lóm,
'N an làraichean fàsail
  Air cnàmh gus am bonn.

Cha 'n fhaicear am buachaill'
  A' ruagail mu 'n chrò,
No banarach ghuanach
  Le buaraich 'n a dòrn;
Bu bhinn leam a duanagan
  Uallach, gun ghò,
Le 'cuailein m' a guaillean,
  Mar dhualan de 'n òr.

Cha 'n 'eil clàrsach no siùnnsair
  'G ar dùsgadh le ceòl,
'S tha mactalla 'n a shuain
  Ann an uaimhean nam fròg;
'S na laoich a bha lùthmhor
  Mu stùchdan a' cheò,
Rinn fòirneart an sgiùrsadh
  Bho dhùthaich an òig'.

Ach sìth do na dh' fhalbh,
  Agus buaidh leis na seòid!
Tha m' fheasgar-s' air ciaradh
  'S mo ghrian fodh na neòil;
Cha 'n fhad' gus an crìonar
  Mo chiabhan fodh 'n fhòd,
Far an caisgear gach pian,
  'S an téid crìoch air gach bròn.

AN TIR 'BU MHIANN LEINN.

AIR FONN—"*Auld Lang Syne*".

CUIR oirnn a' chuach mu 'n cuairt le bàigh,
Air sgàth na tìr 'bu mhiann leinn;
Air tìr nam beanntan corrach àrd,
'S air tìr nan àrmunn fiallaidh.

Gur lionmhor laoch a dh' fhàg a tràigh
Nach till gu bràth gu 'crìochan,
A dh' òl a chuach le cridhe làn,
Air sgàth na tìr 'bu mhiann leinn.

'S gur lionmhor fàrdach chàirdeil bhlàth
'Tha 'n diugh ri làr air crionadh,
Aig eòin nan speur, 's aig féidh nan àrd
Le 'n àl 's an tìr 'bu mhiann leinn.

Ged 'chaidh ar sgaoileadh feadh gach ceàrn',
Cha leig sinn bàs no dì-chuimhn',
Air glinn ar gràidh, 's na càirdean blàth'
'Tha 'tàmh 's an tìr 'bu mhiann leinn.

Cho fad' 's a bhuaileas tonn air tràigh,
'S a dheàrsas grian 's an iarmailt,
Bidh cliù gu bràth air siol nan sàr
A dh' fhàg an tìr 'bu mhiann leinn.

'N uair 'thigeadh àm a' chrnais 's a' chàis,
Ri uchd nam blàr cha strìochd iad ;
An cùl cha d' thug iad riamh ri nàmh,
No tàir do 'n tìr 'bu mhiann leinn.

Lion a' chuach dhuinn suas gu 'bàrr,
'S gu 'n tràigh sinn i gu h-iochdar,
Air tìr nam beanntan corrach àrd,
'S air tìr nan àrmunn fialaidh.

MO GHAOL AN RIBHINN.

AIR FONN—"*Mo rùn geal, dìleas*".

Mo ghaol an rìbhinn 'tha tric air m' inntinn,
A chaoidh cha till i 'thoirt dhomh a sgeòil,
Cha till thu 'Mhàiri, 's cha chluinn thu 'ghràidh mi,
Mo chreach gu bràth thu 'bhi 'cnàmh fodh 'n fhòd!

An raoir a bhruadair mi air a' ghruagaich
A riun mo bhuaireadh 'n uair 'bha mi òg,
Sinn a bhi 'cluaineis, gun dragh gun uallach,
Air feadh nam bruachag a' buain nan ròs.

'N uair 'dh' fhalbh an dùsal, 's a rinn mi dùsgadh,
Gu'n d' shil mo shùilean gu bras na deòir:
An té 'bha dùil a'm 'bhi laidhe dlùth rium,
'S e fàth mo thùrsa nach 'eil i beò!

'S e 'gaol a chnàmh mi, 's a mhill mo shlàinte,
Tha 'cruth a b' àille dhomh 'n diugh 'n a leòn,
Tha 'briathrau blàth', agus fiamh a gàire,
Mar shaighdean cràiteach an sàs na m' fheòil.

Gur tric a bha sinn ri mire 's mànran,
An gleannan blàthmhor na coille chnò;
Bhiodh eòin an fhàsaich le 'n ceòl 'g ar tàladh,
'S an crodh a' bàraich mu 'n cuairt do'n chrò.

Ach dh' fhalbh an là sin, 'us shearg na blàthan,
  'S tha mis' air m' fhàgail an so ri bròn,
'S bho chaochail Màiri tha eòin an fhàsaich,
  Air sgur dhe 'n àbhachd 's a' choille chnò.

Ach 's iomadh gòraich' 'bhios aig an òige,
  'Us iomadh dòchas air nach tig blàth,
'Us iomadh sòlas a dhùisgeas bròn dhaibh,
  Mar 'thachair dhomhsa air dòigh no dhà.

AM FEAR A CHAILL A LEANNAN.

AIR FONN—"*An tè channach ruadh*".

GU ma slàn do'n chaileig
'Bh' anns a' bhail' ud shuas,
Thug i dhomhsa gealladh
Ged nach robh e buan;
'N uair a dh' fhàg mi 'sealladh
Chuir i car 'n a cluais,
'S ghabh i 'mach am bealach
Leis a' ghille ruadh.

Fhuair mi taigh 'us fearann
Agus beagan guail,
'S rud a dheanadh banais,
'S thug mi fios do 'n t-sluagh;
Chruinnich iad gu geanail,
'S dhealaich iad le gruaim,
'S mhallaich iad le caithream
Ainm a' ghille ruaidh.

Their a nis gach bean rium,
Agus sin le uaill,
"C' àite 'bheil do leannan,
'Amadain gun bhuaidh?
Na 'm biodh tusa smiorail,
Fearail mar bu dual,
Chumadh tu do chaileag
'Dh' aindeoin gille ruaidh".

Ma bhios mise maireann
  Gus an tig Di-luain,
Siùbhlaidh mi gach baile
  'S leanaidh mi an ruaig;
Gus am faigh mi deannal
  Dhe mo chaman cruaidh,
'Fhiachainn air an drannaig
  Aig a' ghille ruadh.

Bha mi 'n raoir na m' chaithris,
  'S aithreach leam mo dhuais,
'G amharc air gach bealach
  'S mu gach bad 'us bruaich;
'S bhòidich mi fodh m' anail
  Ged 'rachadh mo luadh,
Gu 'n tugainn ruith-phrannaidh
  Air a' ghille ruadh.

Shaoil leam, mar bu mhath leam,
  'N uair a ghabh mi cuairt,
Gu 'm faca mi 'm balach
  'Falach aig a' chruaich;
Thug mi leum le cabhaig
  Gus a bhi 'n a ghruaig,
Ach 's e bhuail mi bannas
  Gearran Choinnich ruaidh.

Ma gheibh mis' an garrach
  Air an taobh so 'n uaigh,
Ni mi 'cheann a chabadh,
  Ged a b' ann le tuaigh—

Mis' ag cur nan car dhiom
Ann an leabaidh fhuair,
'S ise 'rinn mo mhealladh
Aig a' ghille ruadh.

FAR AN ROBH MI 'N RAOIR.*

AIR FONN—"*Comin' thro' the rye*".

CHA 'n 'eil fios aig duin' air thalamh
Far an robh mi 'n raoir,
Cha robh leam ach Màiri Ailein
Far an robh mi 'n raoir;
Fhuair mi gealladh bho mo chaileig—
Beul nach canadh foill—
Ann an gleannan caoin a' bharraich
Far an robh mi 'n raoir.

Bha na h-eòin a' seinn le caithream
Far an robh mi 'n raoir,
Iad a' danns' air bhàrr nam meangan
Far an robh mi 'n raoir,
Fàile cùbhraidh driùchd 'us meala
Dheth gach bad 's a' choill,
Cha robh smùid no stùr a' bhaile
Far an robh mi 'n raoir.

Cha robh feum air gréin no gealaich
Far an robh mi 'n raoir,
Bàrr nan craobh a' sgaoileadh tharainn
Far an robh mi 'n raoir;
Le mo ghaol a 's caoile mala
Dh' fhan mi seal de 'n oidhch'

* A Translation will be found further on.

'Measg nan neòinean bòidheach, geala
Far an robh mi 'n raoir.

Cha robh smaoin air maoin no fearann
Far an robh mi 'n raoir,
Cha robh stòr no òr air m' aire
Far an robh mi 'n raoir;
'S cha robh lùchairt riamh air thalamh
Ann an dreach 's an loinn,
Air am fàgainn sgàil a' bharraich
Far an robh mi 'n raoir.

Bidh mi 'cuimhneachadh ri m' mhaireann
Far an robh mi 'n raoir,
'S air an òigh bho 'n d' fhuair mi gealladh
Far an robh mi 'n raoir,
Gus an càirear mi 's an anart
Cha tig smal no foill
Air mo ghràdh do Màiri Ailein
'S far an robh mi 'n raoir.

DOL FODHA NA GREINE.

Tha thus', a ghrian 'is àillidh snuadh,
Ag cromadh sios air chùl nan stuadh;
Do ghathan blàth' air bhàrr nam beann,
Mar òr a' deàrsadh air an ceann;
'S an déigh do chuairt bho 'n ear gu 'n iar,
Am measg gach doinionn, gaoth, 'us sion,
Tha thu gun smalan air do ghnùis,
'Dol gu do thàmh gu sàmhach ciùin.

B' e m' iarrtas 'us mo ghuidhe fhéin,
An uair 'thig crioch 'us ceann mo réis—
'Dol troimh gach buaireadh, cath, 'us leòn
'Tha buailteach dhuinn an so 's an fheòil—
Gu 'm faodainn amharc na mo dhéigh,
'Us buaidh 'thoirt orra sin gu léir,
Mar thus' an nochd an déigh do chuairt,
Le glòir a' lasadh na do ghruaidh.

Faodaidh na gaothan 's neòil nan speur
'Bhi 'cur nan cath, 's 'g an iomairt fhéin,
'Dol uair gu deas, 'us uair gu tuath—
Cha ghabh iad fois, ach air an ruaig—
Ach thusa, seasmhach, buan gu bràth,
Na d' mhórachd thréin cha téid as d' àit',
Mar lòchran dealrach os ar cinn,
Gun chaochladh ort bho linn gu linn!

'S tu 'chuireas beatha, neart, 'us treòir,
'Bheir fàs 'us ciuneas air gach pòr,
Do 'n daraig àird, 's do 'n bhileig fhaoin,
Cha dean thu dearmad air a h-aon,
Do chàirdeas saibhir, farsuinn, fial,
Cho ùr an diugh 's a bha e riamh,
Thu 'dòrtadh d' fheartan oirnn gu saor,
'S cha toir sin traoghadh air do mhaoin.

'Us mar an Tì 'thug dhut do ghlòir,
Cha seas an dorchadas na d' chòir,
Cho luath 's a thogas tu do cheann,
Théid fuadach air mar cheò nam beann.
'Us riamh bho fhuair thu 'n reachd bho 'n Rìgh,
Cha deach thu leud na ròineig clì,
A' ruith do réis gu stòlda réidh,
'S a' riaghladh cùrs' a' chruinne-ché.

Gu 'n robh gach sòlas dhut, a ghrian;
Tha feum ort far am bheil thu 'triall,
Bidh sinne dorcha 'n so gun ghean
Gu 'n dùisg thu 'm màireach anns an ear.
Ach laidh thu sios air cùl a' chuain,
'S dh' fhàg thu na speuran tróm fodh ghruaim,
Tha neòil na h-oidhch' a' tarruing teann,
'S bidh mis' a' teàrnadh sios do 'n ghleann.

BAS LEANABH NA BANTRAICH.

Tha 'nochd do ghruaidh gu tana bàn,
Cha chluinn do chluas 's cha ghluais do làmh,
Do choluinn mhaoth a nis aig tàmh,
Mo leanaban gaoil!

Do shùil gun ghruaim fodh shuain a' bhàis,
'S a' chadal bhuan nach gluais gu bràth,
'S e sin a ni mo shnuadh-sa 'chnàmh,
Mo leanaban gaoil!

Tha d' eachdraidh ghoirid aig a ceann,
'Us b' fheàrr dhomh fhéin nach robh i ann,
Cha bhiodh mo leòn 's mo bhròn cho teann,
Mo leanaban gaoil!

Do chathair bheag an sud 's a' chùil,
'S an tric a shuidh thu ri mo ghlùin,
A' seinn do laoidhean milis, ciùin,
Mo leanaban gaoil!

Ach tha thu 'nochd a' seinn do dhàin,
'Am fianais cathair Righ nan gràs,
A rinn do sgaradh uam cho tràth,
Mo leanaban gaoil!

Cha d' fhuair mi dhiot ach iasad geàrr—
Ni sin mo chupan searbh an tràths',
Ag cuimhneachadh do chruth 's do bhlàth,
Mo leanaban gaoil!

O 'bhàis! bu tu am maor gun truas,
Cha taisich deòir no bròn do chruas,
'N uair 'thug thu m' ullaidh-shaoghail uam—
Mo leanaban gaoil!

Cha robh na m' ghàradh ach aon ròs,
A bha mi 'dion 's a' cumail beò—
Spion thusa leat e gun mo dheòin—
Mo leanaban gaoil!

Ach ged a spion, cha toir thu buaidh,
Cha 'n fhàgar fad' e 'cnàmh 's an uaigh,
Tha feum aig Rìgh nan dùl air shuas—
Mo leanaban gaoil!

Gu 'shuidheachadh 'n a fhìon-lios fhéin,
Far nach tig thus' a dheanamh beud,
'N a uan gun ghaoid am measg an treud—
Mo leanaban gaoil!

'Us dh' fhàg thu mise 'n gleann nan deòir,
Ach tha mo mhiann 's mo dhòchas beò,
Gu 'm faic mi d' aghaidh chiùin 'an glòir,
Mo leanaban gaoil!

Far nach bi bochdainn, deòir, no plàigh,
Far nach tig dealachadh gu bràth,
Ach sonas buan a' chuain nach tràigh,
Mo leanaban gaoil!

A' BHEAN AGAM FHIN.

AIR FONN—"*Cogadh no sìth*".

A FHLEASGAICH 'tha 'tathaich
  Air srathan 'us glinn,
A' mealladh nan caileag,
  'S a' farraid am prìs,
Ma dh' fhanas tu tamull,
  Ged 'tha mi car sgìth,
Gu'n toir mi dhut ealain
  Mu 'n bhean agam fhìn.

An oidhche 'bha 'bhanais
  'An taigh Choinneich dhuinn,
A chunnaic mi 'chaileag
  'Bha ceanalta grinn,
A dhannsadh cho loinneil
  'S a sheinneadh cho binn,
'S bha mise mu 'coinneamh
  A' togail an fhuinn.

Bha 'gruaidh mar na ròsan
  Cho bòidheach 's cho mìn,
'S a cuaileau cho clannach
  'N a charan mu 'n chìr,

'S bha mise fodh m' anail
  A' cantainn rium fhìn,
'S e aingeal air thalamh
  'Tha 'n Anna N'ic Cuinn.

'N uair 'fhuair mi a mach i
  Ri fasgadh an tuim,
Bha solus na gealaich
  Cho glan os ar cinn,
Gu'n tug mi dhi gealladh
  Mur 'rachainn do'n chìll,
Gu 'm biodh i fodh Challuinn
  Na bean agam fhìn.

'Us chum mi mo ghealladh
  Ri Anna N'ic Cuinn.
Mu 'n d' thàinig a' Challuinn
  Bha ise na mnaoi—
'S cha 'n 'eil i cho maiseach
  No idir cho binn,
'S a bha i mu m' choinneamh
  An taigh Choinneich dhuinn!

'N àm éirigh 's a' mhaduinn
  Tha Anna cho tinn,
Cha ghluais i á leabaidh
  Gu 'm faigh i 'cuid *tì*,
'N sin suidhidh i tacan
  A' tachas a cinn,
'S ma chanas mi facal
  Tha 'm bat' air mo dhruim'.

Bho mhaduinn gu feasgar
  Cha deasaich i nì,
Bho dhorus gu dorus
  Ri conas 'us strì—
Ma tha i 'n a h-aingeal
  'S ann air an taobh chlì,
'S tha fios aig a' bhaile
  Nach math leatha sìth.

Ma labhras mi duineil
  'G a cumail fodh chìs,
Cha 'n 'eil annam ach "burraidh,
  'Us duine gun bhrìgh"—
Mu choinneamh gach facail
  Tha aice-se trì;
Cha 'n 'eil fàilinn 's an teang'
  Aig a' bhean agam fhìn.

An dé bha i 'carraid
  Ri bean Iain 'ic Aoidh,
'S thug Anna dheth 'mullach
  An currachd le sgrìob—
Tha plàigh na mo thalla—
  Ach cha 'n abair mi bìd,
'S cha chòir dhomh 'bhi 'gearan
  Mu 'n bhean agam fhìn.

Ach bheirinn mar earail
  Air balaich na tìr',
Ma bhios iad aig banais
  'Us drama 'n an cinn:

Na tugadh iad gealladh
  Do chailaig a chaoidh,
Gun fhios no gun aithne
  Có as, no có i.

MO GHRADH DO M' DHUTHAICH FHIN.

AIR FONN—"*Jock o' Hazeldean*".

GUR tric mi 'cuimhneachadh na m' thàmh
Air linn an àidh nach till,
'N uair 'bha mo chupan sòlais làn,
'S mo bhothan blàth gun dìth;
Ach chaidh mo chur a nall thar sàl
Mar thràill a bhiodh fodh bhinn,
Ach cha toir sin air falbh gu bràth
Mo ghràdh do m' dhùthaich fhìn.

An caill mi cuimhn' air comunn blàth
Na h-òigridh chàirdeil ghrinn,
'Bhiodh leam ag cluich' air feadh nam blàr,
'S a' mànran mu na tuim?
Ach chaidh ar sgaoileadh feadh gach ceàrn,
'S cha dean e stàth 'bhi 'caoidh,
Ged 'dhùisgeas e le barrachd bàigh
Mo ghràdh do m' dhùthaich fhìn.

An dùthaich bheanntach, chorrach, àrd,
Nan coillteau blàthmhor binn;
Bidh eòin nan geug a' seinn do 'n àl,
Fodh sgàil a duilich mhìn,

Bidh fuaim nan allt a' ruith gu tràigh,
  'S ag gàireich troimh na glinn,
'S am bradan meanmneach 'thig bho 'n t-sàl
  A' deàrsadh fodh na tuinn.

Ged 'gheibhinn saibhreas mar a b' àill,
  'Us àilgheas de gach nì,
Cha dean e sochair dhomh no stàth
  Mur 'faigh mi tàmh no sìth,
Ann am measg sluaigh 'tha borb gun bhàigh,
  Cha 'n fhàiltich iad-san mi—
Cha b' ionann 's càirdean blàth mo ghràidh
  'Tha 'tàmh na m' dhùthaich fhìn.

Bhiodh guth nan òighean bòidheach tlàth
  Ga m' thàladh le 'n cuid fhuinn,
A' dol a mach 's a' mhaduinn Mhàigh
  Gu àiridh a' chruidh-laoidh,
Bhiodh fead a' bhuachaille ri 'n sàil
  Ag cur an àil dhaibh cruinn,
'S na caoirich air na firich àrd
  A' bàireich os an cinn.

Ach dh' fhalbh na h-òighean bòidheach tlàth,
  'Us dh' fhalbh na dàin 's na fuinn,
Tha 'n àitean-còmhnuidh falamh fàs,
  Air cnàmh 'n a làraich luim,
'Us dh' fhalbh na laoich 'bha treun 's na blàir,
  'S a dhearbh an làmh 's an t-strìth;
Ach cha toir sin air falbh gu bràth
  Mo ghràdh do m' dhùthaich fhìn.

AN GILLE CAM CRUBACH.

AIR FONN—"*Dean fead agus théid mi*".

THA mise gun sunnt 's mi 'n diugh air mo chràdh,
Chaill mi mo shùil a muigh anns a' bhlàr,
Le mi 'bhi crùbach bha mi car ceàrr,
'Us cuiridh mo shùil mi tuilleadh bho stàth.

Thug mi mo rùn do chruinneig no dhà,
'S bhithinn ri sùgradh mar a bhiodh càch,
Ach chuir iad an cùl rium buileach an tràths',
A' camadh an sùl 'n uair 'thig mi 'n an dàil.

Thuirt Màiri nigh'n Uisdein as a' bhail' àrd,
"Có 'chuireadh ùigh ann—duine gun àdh?
Bidh e 'n a chrùban 's car ann gu làr,
Ag gearradh nan sùrdag mar gu 'm biodh geàrr".

"Esan! am burraidh!" ars' Anna N'ic Phàil,
"S ann 'b' airidh a thumadh gu math anns an
t-sàl,
Tha e gun chumadh bho 'mhullach gu 'shàil,
Mar gu 'm biodh tunnag a' tarruing a spàg".

Thàinig an cuiridh sin, bean Aonghais bhàin,
Sheas i gu duineil mi, 's ghabh i mo phàirt;
Las i le fraochan, 's throid i gun sgàth,
'Us chuir i na baothan uile 'n an tàmh.

"Thusa, 'N'ic Uisdein," thuirt i gu blàth,
"Agus an iùrach, Anna N'ic Phàil,
Ged a tha glùin 'us cas air a dh' àrc',
Bu shuarach an cunnradh té agaibh dha.

Ged 'tha e air leth-shùil, cha 'n 'eil e cho ceàrr,
Chi e le h-aon cho math ris na dhà;
Cha chuir a chas chrùbach dragh air gu bràth,
'S gu 'n toireadh e smùid air fear a tha slàn.

Cha téid e le 'chù a shiubhal nan àrd,
Ach dheanadh e 'chùis 'n a bhodach buntàt';
'S iomadh té 'chunntainn anns am bheil stràic,
A bheireadh a gùn gu 'n sireadh e 'làmh."

Nach mis' 'th' air mo chiùrradh eadar gach plàigh
Na mo chuis-bhùrt aig mnathan an àit'!
Ach aig a' bhliadhn' ùir, mur 'tachair am bàs,
Gu 'm faigh mi mo rùn a dh' aindeoin an càil.

CUMHA LEANNAIN.

AIR FONN—"*Tha mise fodh mhulad*".

CHA sùgradh no sòlas
'Tha 'g ùrachadh m' òrain,
Cha 'n ionndrainn air stòras
Cho mór 'bhi dheth m' dhìth;
Ach m' inntinn 'bhi brònach
Mu 'n rìbhinn a leòn mi
'Bhi sìnte gun deò fodh
Na fòidean 's a' chìll!

Tha 'ghnùis a bha blàthmhor,
'S an t-sùil a bha bàigheil,
'S am bial 's an robh 'm mànran
A thàlaidh mo chrìdh',
Gu fuar fodh na clàran,
'S a cluasan gun chlàistinn,
Cha chluinn iad mo dhàn-se
Ge cràiteach mo chaoidh!

Mar éirigh na gréine
'S an òg mhaduinn Chéitein,
'Tha 'dùsgadh le éibhneas,
'Chur gleus air gach ni,

Bha buadhan mo ghràidh-se,
Gun uabhar gun àrdan,
Mar ròs anns an fhàsach
A' deàrsadh gun lìth.

Bha boillsgeadh a h-àilleachd
Mar choinnleir gun smàl air,
Ach mhùchadh ro thràth e
Mar sgàile nach till!
Mar fhionan gun fhàilling
A spionadh bho 'n ghàradh,
'Thug crionadh 'us bàs air
Mu 'n d' thàinig a bhrigh.

Thig blàth air na pòran
A bhàsaich le reòdhtachd,
'S gach sóbhrach 'us neòinein
'Bha 'còmhdach na tìr;
Thig samhradh g' an òradh
Le fiamhachd na h-òige,
Ach cha 'n fhaic mis' an ròs
'Bheireadh sòlas dhomh fhìn!

Tha nise mo shamhradh
Air tionntadh gu geamhradh;
Tha gruaim air a' ghleann 's an
Robh m' annsachd cho binn!
Gu 'n crionar fodh 'n fhòd mi,
Bidh briathran a còmhraidh
'S a h-ìomhaigh 'bu bhòidhche
Cho beò na mo chuimhn'.

GAIDHEIL AN TAOIBH-TUATH.

AIR FONN—"*Gur tu mo rùn na 'm faighinn thu*".

Rinneadh an t-òran so do na Gàidheil a thàinig do Dhunéideann gu cruinneachadh mór nan Saighdearan Saor-dheòin Albannach air a' chiad mhìos de 'n Fhoghar, 1881.

LION a mach gu 'bàrr a' chuach,
'S cuir an t-slàinte so mu 'n cuairt:
Slàinte Gàidheil an Taoibh-tuath,
'Chaidh seachad suas an latha so.

'N uair a chruinn'cheadh air an raon
Sliochd na h-Albainn bho gach taobh,
Dhearbh na suinn bho Thìr an fhraoich
An gniomh mar laoich an latha so.

Bho ar Bàn-rìgh air a' chrùn,
Bha gach Iarla, 's bha gach Diùc,
Bha gach beul, 'us bha gach sùil,
Ag cur ri 'n cliù an latha so.

Air an còmhdach mar bu dual:
Osan geàrr 'us féileadh cuaich,
Pìoban-mór 'bu ghàireach fuaim,
'G am mosgladh suas an latha so.

Shil an t-uisge mar an t-allt,
'S chuir e crith air Clann nan Gall,

Dh' fhàg e cuid aca car fann,
'S bu bhochd an greann an latha so.

Ach 'n uair 'thainig Clann mo rùin,
Riamh nach d' thug ri 'nàmh an cùl,
Chithte fearalas 'n an gnùis,
A dhùisg mo shùnnt an latha so.

Cha b' e fras a dh' uisge fuar
'Bheireadh gaiseadh air an gruaidh—
'S iomadh cath 'us cogadh cruaidh
'S an d' thug iad buaidh roimh 'n latha so.

Sliochd nan leómhann fearail fial—
'S iomadh linn a dhearbh an ghniomh,
'S tric a rinn an lann 's an sgiath
Ar tìr a dhion roimh 'n latha so.

Gu ma buan iad fhéin 's an clann
'Gabhail seilbh air Tìr nam beann—
'S bochd an àircamh 'bhi cho gann,
Ged 's math na th' ann an latha so.

MADUINN SHAMHRAIDH.

AIR FONN—"*Màiri bhàn òg*".

THA doinionn nan speur air séideadh thairis,
Tha neamh 'us talamh 'n an glòir,
Tha gathan na gréin' ag éirigh thall-ud,
'Cur sgèimh air beannaibh a' cheò;
Tha eunlaith na coill a' seinn le caithream
Air roinn nam meanganan òg,
'Toirt molaidh do 'n Tì 'thug dhuinn gach beann-
achd,
'S a dhion troimh 'n ghaillinn iad beò.

Gach doir' agus bruaich le 'n tuar cho fallain,
'S an gruag air lasadh mar òr,
Fodh shileadh an driùchd tha smùid na meala
Cho cùrr' bho anail nan ròs;
Tha 'chuthag a' leum feadh gheug a' bharraich,
'S an spréidh cho mear aig a' chrò,
'S na cruinneagan suairce, guanach, banail,
Le 'n cuachan bainne 'n an dòrn.

Gach sruthan 'us allt 'n an deann a' tarruing
Gu ceann na mara le gàir,
Ged 'bha iad 's a' gheamhradh fann gun anam,
Ri àm na gaillinn 'an sàs,
Tha nise na neòinein bhòidheach gheala
Mu 'n còsan tairis a' fàs,

'S an seillean a' stòradh lòin gu 'thalla,
'S e 'g òl na meala dheth 'm bàrr.

Nach maiseach na glinn 's gach ni gun ainnis
Ag cinntinn thairis mu 'n bhlàr?
Fodh dhuthar nan crann tha 'chlann ag aithris
Air rann nan eal' air an t-snàmh;
Gach coir' agus sliabh cho sgiamhach sealladh,
'S a' ghrian 'g am faire le bàigh,
'S gach lus a bha 'crionadh shios fodh 'n talamh
Le 'n ciabhan glan ris a' bhlàths.

Tha fois agus sìth aig tuinn na mara,
Cho lìn a' teannadh gu tràigh,
Cha 'n fhaicear an cìrean millteach greannach,
'N an still mu 'n charraig le càir;
Na creagan cho uaibhreach shuas mar challaid
'S cha ghluais am balla gu bràth;
Bidh meallan de cheò 'cur sgleò mu 'm bearradh,
'S na h-eòin am falach fodh 'n sgàil.

Tha aoidh agus sunnt air gnùis na cruinne,
Cho ùr fodh dhuilleach 's fodh bhlàth,
Gun airc no gun éis air spréidh no duine,
'S gach réidhlean uile cho làn;
Tha uiseag nan lòn gun bhròn gun mhulad,
Le 'h-òran suillein gu h-àrd;
'S theid mise do'n choill le loinn nan cruinneag
A sheinn ar luinneig le càch.

THOIR MO SHOIRIDH THAR AN T-SAILE.

AIR FONN—"*Ged 'tha mi gun chrodh gun aighean*".

THOIR mo shoiridh thar an t-sàile,
'Null gu tìr nam beanntan àrda,
Far an d' fhuair mi greis de m' àrach
Air an àiridh anns na glinn.

Far am biodh an ceòl 's am mànran
Aig an òigridh chridheil chàirdeil,
Far am biodh na h-òrain Ghàidhlig
'N uair 'rachadh na h-àrmuinn cruinn.

Far am biodh na h-òighean guanach
'S fhad a chluinnte fuaim an duanaig,
'Dol le 'n cuman 'us le 'm buaraich
'Mach gu buailidh a' chruidh laoidh.

Far am biodh na mnathan bàigheil,
'Bheireadh biadh 'us deoch do 'n ànrach,
Agus bodaich chòire laidir
Nach robh fàillineach no tinn.

Far am bheil na stùcan ceòthach,
Far am bheil am fraoch 's a' mhòinteach,
Far an cluinnte guth na smeòraich,
Agus crònan aig na h-uillt.

Far am faighte crodh 'us daoine,
Tha e nise fàs fodh chaoirich,
'S tha na Gàidheil air an sgaoileadh
Air gach taobh air bheagan suim.

Ach tha 'chuibhle nis air tionntadh,
'S gheibh sinn fhathast còir ar dùthcha,
'S théid na h-uachdarain a sgiùrsadh
Mar a cum iad cothrum ruinn.

Bidh ar glinn 's ar srathan còmhnard
Air an àiteach 's air an còmhdach,
'S bidh na Gàidheil mar bu chòir dhaibh
'Gabhail còmhnuidh anns an tìr.

BIDH SEUMAS LEAM AN NOCHD.

Rinneadh an rann so air sgeula brònach mu mhaighdeinn òig Ghàidhealaich aig an robh ainm a bhi air leth maiseach. Bha i fhéin agus gille òg tlachdmhor, air an robh gaol mór aice, a' dol a phòsadh. Ach, dlùth air latha 'phòsaidh, thàinig fios air-san dol thairis a dh' Ameirica, a dh' fhaotainn beairteis mhóir a dh' fhàg caraid' aige. Dh' fhalbh e gu sunntach, ann an rùn gu 'm pòsadh iad cho luath 's a thilleadh e air ais. Ach 's e sin ni nach do thachair! An long air an robh e 'tilleadh chaidh i fodha, agus gach neach a bha innte a bhàthadh! 'N uair a fhuair ise an naigheachd so chaidh i ceàrr 'n a h-inntinn, agus cha d' thàinig a ciall riamh air ais! Bhàsaich i beagan ùine an déigh sin; agus gach aon fheasgar fhad 's a bha i beò chuireadh i oirre an t-éideadh 'bu rìomhaiche 'bha aice; agus ruigeadh i 'n cladach, 's shuidheadh i air an tràigh, a' feitheamh ri Seumas. An oidhch' a bhàsaich i b' éiginn d' a càirdean a h-aodach a chur oirre mar a b' àbhaist agus theireadh i 'an ceann gach tiota, "thig e 'nochd! bidh Seumas leam an nochd!"

Thoir dhomh mo chìr, thoir dhomh mo ghùn,
Thoir dhomh mo thrusgan bòidheach ùr—
'S mi 'faicinn long air bhàrr nan tonn
'S i 'stiùireadh dìreach air an fhonn.
Bidh mis' a' feitheamh air an tràigh
Gu 'n tig mo ghaol air tìr le càch;
Cha ghabh mi biadh, 's cha dùin mo shùil
Gu 'm faigh mi sealladh air mo rùn:
'S bidh Seumas leam an nochd!

C' arson, a thonnan beucach borb,
'Tha sibh a' leum cho àrd le colg
Ag cumail bacaidh air mo ghràdh?
'S mi fuar 'g a fheitheamh air an tràigh!
Tha fuaim bhur guth cho tiamhaidh tróm,
A' dùsgadh mulaid na mo chóm—
Eagal gu 'n caill an long a h-iùl,
Lasaidh mi solus air an Dùn,
'S bidh Seumas leam an nochd!

Thig, thus', a ghaoth an iar, gu tlàth—
Do chaileig bhochd nach nochd thu bàigh?
C' arson a shéideas tu cho cruaidh,
'S tu 'cumail Sheumais fada uam?
Tha eòin nan speur air dol gu tàmh—
Cha 'n fhaic mi long 's cha chluinn mi ràmh,
'Us chaill mi sealladh air na siùil;
Ach ged a chaill, cha toir mi dùil:
'S bidh Seumas leam an nochd!

Eirich, a ghealach, 's tog do cheann,
Na laidh cho fad' air chùl nam beann;
'Us sibhs', a reultan glan gun smùr,
'Bu tric a rinn do 'n mharaich iùl,
Na tigeadh ceò no neul 'n 'ur còir
A chuireas falach air bhur glòir
Gu 'n tig an long 's am bheil mo rùn,
'S am faigh iad sealladh air an tùr:
'S bidh Seumas leam an nochd!

Thus', 'fhaoileag bhàn, a shnàmh an cuan,
Am fac' thu sealladh air mo luaidh?
Dh' aithnichinn fhéin e 'measg nan ceud,
An t-òigfhear treun 'bu ghlaine beus;
Tha 'chruth 's a bhlàth cho beò na m' uchd,
Dh' fhàg siu mo chridhe tróm fodh luchd—
Ar leam gu 'n cluinn mi 'ghuth cho ciùin,
'Toirt cuiridh dhomh dol leis an null,
'S bidh Seumas leam an nochd!

Thoir dhomh mo chìr, thoir dhomh mo ghùn,
Thoir dhomh mo thrusgan bòidheach ùr,
Feumaidh mi falbh an nochd car tràth,
'S e thall ga m' fheitheamh air an tràigh,
'S mi 'faicinn lùchairt mhaiseach ghrinn,
Air 'ullachadh dha fhéin 's dhomh fhìn—
Tha ceò a' tuiteam air mo shùil,
Ach tha mi 'cluinntinn fuaim a' chiùil—
'S bidh Seumas leam an nochd!

DUGHALL NA SROINE.

Tha balach anns an dùthaich
Ris an can iad Dùghall,
'S fhada bho bha ùigh aige pòsadh.
Ged a tha e lùgach,
Agus car 'n a shùilean,
Gur e 'mhill a chùis nach 'eil sròn air.

Anna bheag a' chùbair,
Caileag laghach shuunntach,
Ged 'tha i gun iùnntas gun stòras,
Ghabhadh ise Dùghall
Ged a tha e crùbach,
Na 'm biodh fad na lùdaig de shròin air.

Bha mi oidhche Shamhna
Ann an taigh an dannsa,
'S chluinneadh tu mar chainnt aig na h- òighean:
"Fear le crodh 'us gamhna,
'Chumadh bean 'us clann dha,
'S bochd an rud a th' ann nach eil sròn air!"

Thuirt Màiri N'ic Phàdruig:
"'S sibh a chaill bhur nàire—
Buidheachas do 'n Adh nach robh 'n còrr dheth!
Tha e laghach càirdeil,
'S rachainn leis am màireach,
'S cha mhaoidhinn gu bràth nach robh sròn air.

Ni e cur 'us àiteach,
'S tha e math 'n a nàdur,
Ged nach dean e gàire ro bhòidheach,
'S fheàrr e mar a tha e
Na fear falamh stràiceil,
Ged 'bhiodh urad màlaid de shròin air."

Thuirt nighean an tàilleir:
" 'S ann agad 'tha 'chàil dha,
'S olc an rud nach sàsaich do sheòrsa—
Rachainn ga mo bhàthadh
'Mach air rugha 'n t-sàile,
Mu 'n gabhainn le gàrlaoch gun sròin air!"

Coma leat-s', a Dhùghaill,
Na gabh thusa cùram
Ciod a their na sgliùraichean gòrach;
Gheibh thu caileag chliùteach,
Agus té 'bheir rùu dhut,
'S cha 'n aithnich i 'an cùil nach 'eil sròn ort.

DURACHD BLIADHN' UIRE.

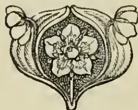
Rinneadh an rann so mar fhreagairt do litir bho Mhr. Ros á Baile-Bhòid, a' toirt cuiridh dhomh dol a chur seachad na bliadhn' ùire leis.

Fhuair mi do litir moch Di-luain,
Le cuireadh cho suairc' agus còir,
Ga m' iarraidh car seachduin air chuairt,
'S gu 'm faicinn na h-uaislean 'tha 'm Bòid.
Tha fios a'm nach bithinn fodh ghruaim
Na d' thalla gun bhruaillein gun sgleò,
Far am minichear dàin agus duain,
'S far an cuimhnichear truaghain fodh leòn.

Mo shoiridh gu caraid' nam bàrd,
A sheasadh a Ghàidhlig 's an ceòl,
A chumadh ar cànan an àird,
'Us eachdraidh nan àrmunn nach beò;
An Gàidheal cho dìleas 's cho blàth
'S a shiùbhlas air sràid ann am bròig,
'Us cridhe cho fialaidh le bàigh
Ri neach 'tha fodh àmhghair no bròn.

Mo dhùrachd le bliadhna mhath ùir,
'Us àireamhan dhiubh air do cheann;
Do thoradh 'bhi sgaoileadh le blàth,
'Us gràs a' toirt fàis air do chrann;

Do bhriathran 'bhi 'tuiteam mar dhriùchd
Air meanganan brùit' agus fann,
'S do chliù ann am fìon-lios an Rìgh
'Bhi 'n cuimhn' aig an linn nach 'eil ann.

RAINN DO NEOINEAN.

Tha thus' an sin, a neoinein bhig, 'an cùil leat fhéin,
'Us fiamh a' ghàir' air d' aghaidh mhìn ri blàths na gréin'
'Tha 'g àrach suas do fhreumhan maoth gu bàigheil sèimh,
'S tu 'deanamh gàirdeachais gun fhoill fodh sgàil nan geug.

Ach c' àit' an robh thu 'n uair 'bha gruaim air uchd nan speur,
'S an geamhradh fuar le 'fhrasan garbh a' searg do ghnè,
'S a' lomadh sios gach duileig' ghuirm 'bha 'fàs air crann,
'S gach luidhe maoth le doinionn shearbh a' falbh 'n an deann?

Thug reòdhtachd fhuar air falbh do ghruag, do shnuadh, 's do dhreach,
'Us shùigh an talamh sios 'n a bhalg do dhealbh a steach;
'Us cheil a' ghrian a sgiathan blàth, a bàigh, 's feart,
'Bha 'g àrachadh do chruth gach làth' gu càirdeil, ait.

Ach bha do bheath' 'an dion bho 'n fhuachd 'an cuaich gun bheud;
'S do chuislean faoin 'g an altrum suas gnn fhios dhut fhéin,
Le diomhaireachd nach fhaca sùil, 's nach aithris beul;
'S 'tha 'toirt a nàduir do gach ni a réir am feum.

Ach tha thu nis air teachd as ùr bho 'n ghrunnd air ais,
Le d' churrachd bileach, pleatach, dlùth, gu h-ùrar glas;
'S cha 'n aithnichear ort gu 'n robh thu dùint' 'an cùil fodh ghlais,
Na d' leabaidh thosdaich anns an fhonn ri àm na h-airc.

Tha nis an driùchd le ceumau ciùin re àm na h-oidhch'
Ag uisgeachadh do bhilean maoth le braonan soills',
Mar shradan boillsgeach feadh do ghruaig' a 's uaisle dreach;
'S do cheann a' lùbadh sios gu làr aig làin' do bhrat.

Ach togaidh 'ghrian gu moch a ceann air guala 'n t-sléibh';
'Us sìnidh i a sgiathan blàth' a nuas bho neamh;
'Us tiormaichidh i suas do ghnùis 's do dheòir ma seach;

'Us sgaoilidh tu do chuailean fann gu greannmhor
ait.

Thig eòin nan geug gu moch a sheinn dhut
iomadh fonn,
Ag itealaich a null 's a nall mu 'n cuairt do 'n
tóm
Ag criomadh bhàrr gach feòirnein gorm 's ag òl
dheth 'n ceann,
Gu sòlasach air bhàrr nan slat a' seinn dhut
rann.

Bha mise uair a bhithinn fhéin gu tric a' d' chòir
A' dol mu 'n cuairt am measg nam preas gun
dragh gun ghò,
A null 's a nall air feadh nam bruach a' buain
nan ròs—
Bhiodh tus' an sin 's an t-sóbhrach bhàn 'an sàs
na m' dhòrn.

Ach thriall na làithean sin air falbh mar shruth
le gleann;
'S tha grian ar n-òige 'cromadh sios air chùl nam
beann;
Tha aois 'us leòn, 'us dragh 'us bròn, a' ruith 'n
an deann;
'S gach lath' 'us uair 'toirt glaodh 'n ar cluais
gu 'n tig an t-àm.

Tha geamhradh gnùth gun bhlàths gun sunnt a'
teannadh oirnn,

'S ag cur gu taobh gach sòlas faoin 'bha againn òg—
Ach ged 'théid thusa sios do 'n uaigh cha chrion do bheo;
Ged 'shearg do ghruaidh bheir earrach nuadh air ais do ghlòir.

Ach aon uair 's gu'n téid mise sios gu crìch mo lò,
Cha 'n ùraich driùchd, 's cha bhlàthaich grian, 's cha mhaothaich deòir;
Cha chluinn mi ceòl air feadh na coill, no guth an eòin,
Ach dùinte 'n glasan teann a' bhàis an talla 'n fhòid.

'N uair 'théid mo chré-se 'leagadh sios 's a' chadal thróm,
'N sin éirich thus' 'us sgaoil do bhrat mu'n cuairt do m' thóm;
Biodh driùchd 'us grian le sgiathan blàth an taic do chóm;
'S biodh eòin 'us clann le 'n ceilear binn a' seinn dhut fhonn.

MO CHRUINNEAG ILEACH.

AIR FONN—"*Ochòin a rìgh*".

Ochoin, a rìgh, gur
E mi 'tha muladach!
Nach robh mi 'n Ile
'S mo rìbhinn lurach ann;
'S i 'thogadh m' inntinn
Le 'brìodal cuireadach,
'S a bheir fodh chìs mi
Mur 'till i tuilleadh rium.

'An eilean uaine
Nan cluainibh glacagach,
A dh' fhàg mi 'ghruagach
A 's uaisle cleachdaidhean;
Gur tric mi 'bruadar
Mo luaidh 'bhi 'n taice rium,
'S 'n uair 'ni mi dùsgadh
Mo rùn cha 'n fhaicear leam.

Cha 'n e 'cuid stòrais
'Thug dhomhs' an acaid so,
Ach meud a bòidhchead,
'S a còmhradh faiciallach—
Tha 'cruth gun fhòtus
'S gach seòrsa mais' oirre,

'S a guth cho ceòlmhor
Ri eòin na maidne leam.

Ged 'tha Dunéideann
Cho éibhinn caithreamach,
'S na mìltean té ann
Mar reultan laiunireach—
Le'n òr a' deàrsadh
Air sràid cho farumach—
Ach cha bhi 'n àilleachd
No 'm blàth ro mhaireannach.

Thoir dhomhs' a' mhaighdeann
'Tha bainndidh cumadail,
Gun cheilg gun fhoill,
Ach gu caoimhneil furanach;
Ged nach biodh 'saibhreas
No 'h-oighreachd bunaiteach,
Gu 'm bithinn aoibhneach
Le loinn na cruinneig sin.

Ged 'chaidh a h-àrach
Aig tràigh nam marannan,
Tha 'buadhan làidir
'S tha 'nàdur carthonnach.
Thug gaoth nan àrd-bheann
Dhi slàint' 'us falainneachd,
Mar ròs 'an gàradh
Fodh bhlàth gun fhannachadh.

Gu 'm b' e mo dhùrachd
'Bhi dluth do 'n chala sin—

'S 'n uair 'théid an dùldachd
Air chùl cha 'n aithreach leam —
Cha d' thug mi dùil dheth
Nach stiùirinn thairis ann,
A dheanamh cùmhnant'
Ri rùn nan caileagan.

CUMHA EILEAN A' CHEO.

AIR FONN—"*Cha tig Mór mo bhean dachaidh*".

Gu ma slàn leis na glacan
  Anns 'n do chleachd mi 'bhi òg,
Air feadh fraoich agus luachrach,
  'S mi ri uallach nam bó;
Gu ma slàn leis na beannaibh,
  'S leis gach gleannan 'us còs,
Chì mi 'n sealladh mu dheireadh
  'Nochd air Eilean a' Cheò!

Slàn le duslach mo shìnnsir,
  'Tha 'n an sìneadh fodh 'n fhòd,
A bha seasmhach 'us dìleas
  Ann am fìrinn 's an còir;
Tha mo chridhe fodh thùrsa
  'S tha mo shùilean fodh dheòir
A bhi 'tionndadh mo chùlthaobh
  Ris an ùir sin ri m' bheò!

Na 'm b' e ceannairc no meàirle
  'Bhiodh ga m' fhàgail fodh 'n tòir,
Ach ga m' fhuadach thar sàile
  Mar an tràill air son òir;

Ga mo sgaradh bho m' chàirdean,
  Le mo phàisdean gun treòir,
'Dheanamh àite do 'n eilid
  Ann an Eilean a' Cheò!

Ged is corrach a stùcan,
  'S ged is lùbach a thràigh,
'Chaoidh cha 'n fhaic mise dùthaich
  'Bheir mi rùn dhi cho blàth;
Ged 'bhiodh dearcan 'us ùbhlan
  Air gach fiùran a' fàs,
Bidh mo thogradh 's mo dhùrachd
  Anns an ùir so gu bràth.

Slàn le comunn mo shòlais,
  Agus òigridh mo ghaoil;
'S tric a thachair sinn còmhla
  Mu na còsagan caoin;
Tha mi 'faireachadh brònach
  'Bhi air m' fhògradh bho 'n taobh,
Gun chul-taic gun luchd-eòlais
  'Dol a sheòladh Diar-daoin!

'Dh' ionnsaidh dùthcha nach eòl dhomh,
  'S gun an còmhradh na m' cheann,
Agus àite gu leòr dhomh
  'Ghabhail còmhnaidh 's a' ghleann,
Far an cluinninn an smeòrach
  Agus crònan nan allt,
Agus maighdeannan bòidheach
  Le 'n cuid òran 'us rann.

Ach tha 'n comunn air sgaoileadh
'S iad air faondradh 's gach àit',
'Us cha tachair sinn còmhla
Air Di-dòmhnaich mar 'bha.
Aitean-còmhnaidh ar n-òige
Air an còmhdach fodh 'n làr,
Far 'n do shaothraich ar sìnnsir
Iomadh linn agus àl.

Thigeadh bochdainn no bearteas,
Thigeadh acaid no leòn,
'Chaoidh cha sgar iad mo chuimhne
Bho na glinn so ri m' bheò.
Ged a shiùbhlainn gach rìoghachd
Agus tìr fodh na neòil,
Bidh mo chridhe gu deireadh
Ann an Eilean a' Cheò!

FREAGRADH DO LITIR CARAIDE.

Fhuair mi do litir moch Di-màirt,
Ag innse dhomh gu'n robh thu slàn;
Ach ma tha fìrinn na do ghlòir,
'S tu duin' a 's truaigh' 'tha fodh na neòil.
Gach nì no neach ri 'n cuir thu làmh,
Tha mi-shealbh dhaibh sin 'an dàn:
'S tu 'm barail nach 'eil neach fodh 'n ghréin
Aig am bheil trioblaid ach thu fhéin.

Ach c' àit' an seall thu taobh seach taobh
Nach fhaic thu cùram air gach aon,
Gach bochd 'us beairteach, lag 'us treun,
Ag gearan air an uallach fhéin?
Cha 'n 'eil a h-aon am measg an t-sluaigh
'Tha 'còmhnuidh air an taobh so 'n uaigh
Aig nach 'eil cùisean ri 'n cur ceart,
'S air nach 'eil sac a réir an neart.

Cha 'n fhaic thu neach nach 'eil an tòir
Air saibhreas, sonas, agus glòir,
Gun fhois gun tàmh bho 'm breith gu'm bàs,
Ag iarraidh riarachaidh do 'n càil.
Iad mar 'tha 'n seilean feadh nam bruach,
Bho lus gu lus, 's bho chuaich gu cuaich,
Ag iarraidh meal' air feadh gach blàth,
'S a chaoidh cha 'n fhaigh am miann a shàth.

Na dòchasan 'bha againn òg,
Gach aon dhiubh sin, air falbh mar cheò,
'S gach gealladh mór 'thug sinn dhuinn fhéin
Chaidh iad 'am mearachd oirnn gu léir;
Ach 'n uair a 's isle 'tha ar ceann
Tha fuasgladh dlùth dhuinn aig an àm,
'S ma bhàsaich dòchas, thig fear ùr,
Nach leig ar misneach uil' air chùl.

Na earb á airgiod no á òr
Gu'n toir iad sonas dhut le còir;
Tha iad gu math 'n an àite fhéin
Gu freasdal oirnn 'n ar n-iomadh feum;
Ach 's lionmhor beath' a dh' fhàg iad geàrr,
'Us 's iomadh beath' a chuir iad ceàrr.
Tha mìltean ann le pailteas sòigh,
'S cha toir sin saorsa dhaibh bho 'm bròn.

Ma mheall do chàirdean thu cho tric,
Bu chòir do sin do dheanamh glic—
Gu bràth na leig cho tróm do thaic
Air neach a thréigeadh thu na d-airc.
Cha ghann dhut càirdean caoimhneil blàth
Cho fad' 's a tha do shaibhlean làn;
Ach thig g' an dearbhadh falamh bochd
'S cha 'n fhaic thu orr' ach gruaim 'us sprochd.

Ma chuir an òigh do 'n d' thug thu rùn,
Le foill, gun aobhar, riut a cùl,
C' arson a tha thu 'gul 's ag caoidh
Té 'dh' fhàgadh tu mar sin 's au dìg?

Tha cuid dheth 'n gaol mar ròs fodh 'n driùchd,
Cho bòidheach mìn 's a' mhaduinn chiùin;
Bheir oidhche reòdht' air falbh a bhlàth,
'S cha till a mhaise ris gu bràth.

Ach na bi 'm beachd gu'n dean e feum
'Bhi beò 's an t-saoghal so leinn fhéin,
Cha 'n fhaigh sinn càirdeas, truas, no gràdh
Ma tha sinn fhéin gun iochd gun bhàigh.
Bheir caoimhneas buaidh air sean 'us òg,
'Us coisnidh e dhuinn gaol nan òigh;
Ach le 'bhi greannach, gruamach, fuar,
Cha 'n fhaigh sinn gaol no toil an t-sluaigh.

A nis, a charaide, bi glic,
'S na gluais 'an slighean baoth an uilc;
Oir tha ar n-ùine 'ruith gu dian
Mar shruth nach till air ais ri sliabh;
Ar beath' a' snàmh air falbh mar cheò,
Mar sgàile faoin no blàth an fheòir,
Cha 'n 'eil a h-aon a théid 's an tòir
An uair a gheibh an uaigh a còir.

Bi saothreach anns gach ni 'tha ceart,
Ag iarraidh còmhnadh Rìgh nam feart,
Bho 'n tig gach solus agus iùl,
'S nach cuir ar n-achanaich air chùl.
Cha d' fhuair sinn bith gu 'bhi 'n ar tàmh,
'S gu 'bhi 'n ar n-uallach tróm air càch;
Ach gu 'bhi 'cath ar cuibhrinn fhéin
De 'n t-saothair ghoirt a tha fodh 'n ghréin.

'Us mar 'tha aimsirean nan speur
Ag caochladh tric an déigh a chéil',
Thig laithean frasach, dorcha, tróm,
A chuireas gruaim air muir 'us fonn;
'S thig laithean soilleir, grianach, ciùin,
A chuireas aiteas air gach dùil;
Bidh sinn mar sin bho àm gu àm
Gu'n tig an réis againn gu 'ceann.

Ach ged 'tha 'n t-astar duilich, cruaidh,
Bidh cadal fad' againn 's an uaigh,
Far nach 'eil saothair, cath, no strì,
Far am bheil sàmhchair, fois, 'us sìth;
'S ma bhios na lòchrain againn deas
'N uair 'thig an t-oighre g' ar toirt leis,
An àite tuireidh agus broin,
Bidh sonas siorruith dhuinn 'an glòir.

GU IAIN CAIMBEAL AM BARD.

Rinneadh na rainn so mar fhreagairt do Iain Caimbeal, à Leideag, air dha badan fraoich, neòinean, agus sóbhrach a chur thugam do Dhunéideann.

CIAD fàilt' ort fhéin, a bhadain fhraoich
Bho thìr nan aonach àrd—
An tìr a dh' àraich iomadh laoch,
Ge sgaoilt' an diugh an àl—
Tha snuadh mo dhùthcha air do ghruaig,
Seasaidh tu fuachd 'us blàths,
'S e 'mheudaich dhomh cho mór do luach
Gu'n d' fhuair mi thu bho 'n bhàrd.

'Us thus', a neòinein bhig gun ghò,
Cho bòidheach, bileach, tlàth,
Ge duilich leam thu 'bhi cho òg
Air d' fhògradh fad' bho chàch ;
Tha eagal orm gu'n searg do ghruaidh,
'S nach bi thu buan no slàn ;
Ach gheibh thu càirdeas, bàigh, 'us truas,
Bho-n fhuair mi thu bho 'n bhàrd.

'S a shóbhrach fhìnealta nam bruach—
'Bu tric a bhuain mo làmh
'N uair 'bha mi aotrom òg gun ghruaim
Ag cluaineis mu na blàir—

'S ann leam is ait do theachd air chuairt
Cho luath bho thìr mo ghràidh,
'S ni mise d' altrum suas le uaill,
Bho-n fhuair mi thu bho 'n bhàrd.

'Us mar a thachair dhuibh 'n 'ur trì
Bhur tìr a chall cho tràth,
'S bhur sgaradh bho 'n chaomh chomunn ghrinn
'Bha leibh bho là gu là,
Sin mar a thachair dhomhsa fhéin—
Ach 's éiginn géilleadh dha.
'Bhi 'caoidh na dh' fhàg sinn as ar déigh
Cha dean e feum no stàth.

Gu 'n robh gach lus a 's àirde cliù
'S an Leideig chiùin a' fàs;
Fodh dhealt an driùchd biodh dreach an gnùis
'N a lòn do shùil a' bhàird;
Biodh gaoth nam beann 'us gàir nan allt,
Le 'n crònan fann gun tàmh,
Mar cheòl 'n a chluais g' a dhùsgadh suas
A dheanamh dhuan 'us dhàn!

NA CROITEARAN SGIATHANACH.

Gur bochd leam an cunntas
'Tha 'nochd as mo dhùthaich,
Mo chàirdean 'g an sgiùrsadh
Aig ùmbaidhean Ghall;
Le bataichean rùisgte
'G an slachdadh mar bhrùidean,
Mar thràillean gun diù dhiubh
'G an dùnadh 'am fang.

An sluagh 'bha cho càirdeil,
Cho suairc' agus bàigheil,
Rinn uachdarain shràiceil
Am fàsgadh cho teann;
Tha saors' air am fàgail,
Tha 'n raontan 'n am fàsaich,
'S na caoirich an àite
Nan àrmunn 's a' ghleann.

Gun chuimhn' air na fiùrain
A dhion dhuinn ar dùthaich
Le'n airm-chogaidh rùisgte
'Thug cùis dheth gach nàmh;
Fodh dhaorsa nach lùbadh,
Ach ceartas nach diùltadh—
'Us dh' fhàg iad an cliù sin
Gun smùr aig an àl.

Na suinn a bha calma,
Bu shunntach a dh' fhàlbh iad
Fodh bhrataich na h-Alba,
    'S a dhearbh iad an làmh.
Cha 'n ioghnadh ge searbh leinn
'S ged 'dhùisgeadh e fearg dhuinn
An sliochd 'bhi 'g an dearmad
    'S 'g an tearbadh bho 'n àit'.

Bha 'n uair sin ar sìnnsir
Fodh uachdarain rìoghail;
Bha uaisle 'n an inntinn
    Le fìrinn 'us gràdh;
Bha 'n cànan cho binn dhaibh,
'S an càirdeas gun dìth dhaibh,
'An cogadh no 'n sìth dhaibh,
    Bha dìlseachd 'n an gnàths.

Bha 'n dachaidh 's an còmhnuidh
Le 'n sluagh mar 'bu chòir dhaibh,
'S iad fiosrach 'us eòlach
    Mu'n dòigh anns gach càs;
'N uair 'thachradh iad còmhla
'S a' chlachan Di-dòmhnuich,
Cho caoimhneil 'g am feòrach
    Gu còmhraiteach blàth.

Iad fhéin 's an cuid dhaoine
Cho seasmhach 's cho aontach,
Mar theaghlach cho gaolach
    Nach sgaoileadh ach bàs.

Cha 'n airgiod no caoirich
'Bha 'dhìth air na laoich sin,
Ach gaisgeich gun chlaonadh
Nach aomadh 's a' bhlàr.

Cha robh uisge no mòinteach
Fodh dhìon no fodh chòmhdach;
'S bha saors' agus sòlas
Aig òigridh na tìr;
Cha robh bàilidhean spòrsail
'G am feannadh le fòirneart,
'S ag gearradh an lòin dhiubh
Gun tròcair gun suim.

Ach, dùisgibh, mo chàirdean,
'S bhur dùthaich na fàgaibh,
Ach seasaibh gu làidir
'G a teàrnadh le buaidh,
Bhur sinnsirean dh' fhàg i
Mar dhìleab gu bràth dhuibh—
'Us dìonaibh-s' an tràths' i
Do 'n àl a thig uaibh.

Cha 'n ann le mi-riaghailt,
Ach tuigseach 'us ciallach,
Gun lùbadh gun fhiaradh
'Am briathran no 'n gnàths—
Tha mìltean 'us ciadan
A sheasas mar dhìon dhuibh
Gu 'm faigh sibh na 's miann leibh
De shliabh nam beann àrd.

Théid crìoch air gach fòirneart,
'S bidh biadh agus stòras,
Bidh sìth agus sòlas,
  Ag còmhdach na tìr;
Bidh fuinn agus òrain
Gu binn aig an òigridh,
'S na rìbhinnean bòidheach
  Mu 'n chrò le 'n crodh-laoidh.

Gach oighr' agus bàilidh,
Gun fhoill 'us gun àrdan,
Ri 'n daoine cho càirdeil,
  Mar 'bha iad bho thùs;
'S bidh Gàidheil gun àireamh
'An dùthaich nan àrd-bheann
'Cur mais' air an àite,
  'S a' fàs ann an cliù.

AIG UAIGH UILLEIM ROIS, AM BARD.

'N a laidhe 'n so gu tosdach, fuar,
Tha 'chré 'bha blàth le gràdh 'us truas,
'S am bial a sheinneadh dàin 'us duain
A nis air clos;
Am boillsgean 'òige dhùin an uaigh
Air Uilleam Ros!

Am measg nam bàrd a thog ar tìr
Cha robh a h-aon dhiubh 'sheinn r'a linn
A dhùisgeadh suas ar bàigh 'g a chaoidh
Cho sèimh ri Ros
An ùine gheàrr 'bha 'chlàrsach bhinn
A' seirm a bhos.

A ròsan òg' 'tha glan gun smùr,
'S a shóbhrach bhàn 'tha 'fàs fodh 'n driùchd,
Sgaoilibh bhur brat le fàileadh cùrr'
An so mu'n cuairt;
'S bi thus', a ghrian, le blàths do ghnùis'
'G an àrach suas.

A chuthag ghorm, 'n uair 'thig an t-àm
'Bhios tus' a' seinn air feadh nan gleann,
Dean suidhe greiseag aig a cheann
Le do ghug-gùg—

Bu tric a bheireadh fuaim do rann
Na deòir bho 'shùil.

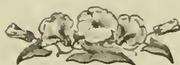
Tha cuimhu' agad 'n uair 'bha e beò,
'S tu 'seinn air bhàrr nan geug 's a' cheò,
Mar 'chuir e 'n céill dhut fàth a dheoir,
Fodh sgàil nan craobh,
'S a chridhe tùrsach tróm fodh leòn
Ag cnàmh le gaol.

A rìbhinn òg 'tha 'n so air chuairt,
Thoir ceum gu taobh, 'us dearc mu'n uaigh
Aig fear a leòn do ghaol cho cruaidh
Ri faobhar lann,
A dhùin a shùil 's a' chadal bhuan,
'S a shearg a ghreann.

Ge lionmhor bàrd a sheinn do chliù,
Ag àrdachadh do chruth 's do mhùirn,
Cha d' thug a h-aon dhiubh riamh dhut rùn
Cho saor bho fhoill,
'S a thug am fear 'tha 'n so fodh 'n ùir
Gun ghaoid dhut loinn.

Ach mar 'tha diomhanas gun chéill
'Us mealladh anns gach ni fodh 'n ghréin,
Tha gaol nan òighean bòidheach fhéin
Ag caochladh tric—
Chuir sin am bàrd 'bu ghlaine beus
Ro thràth fodh 'n lic!

Ach gheibh a ghaol a nis a shàth
Far nach téid mealladh air gu bràth,
Bho linn gu linn a' seinn a dhàin
Air cliù an Uain
A rinn a shaoradh bho gach plàigh
Gu sonas buan.

RI TAOBH NA TRAIGH.

O ! nach robh agam bothan beag
'An so ri taobh na tràigh,
Aig bonn nam beann fodh sgàil nan creag
'S gu 'm faighinn fois 'us tàmh ;
Cha 'n iarrainn ceòl ach eòin nam preas
A' beadradh shuas le 'n àl ;
'Us guth nan tonn 'us fuaim nan eas
'Toirt freagraidh dhaibh le 'n gàir.

'N sin laidhinn sios 'us dh' éirinn suas
Gu suaimhneach mar a b' àill,
Air m' ùrachadh le caochan cruaidh
An fhuarain fhallain làin—
Cha 'n fhaicinn fòirneartan an t-sluaigh
'S gach buaireas agus plàigh,
'S na mìltean deòiridh breòite truagh
Fodh uallaich thróm 'an sàs.

Tha sàmhchair, neochiont, agus sìth
'Còmhnuidh an so a ghnàth,
Gun fhoill, gun fharmad, 'us gun strìth
Aig dùil a th' ann a' tàmh.
Tha 'n còmhdach glan, 's an lòn gun dìth,
Na ni bho thràth gu tràth,
Iad beò gun lochd, 's an òran binn
'An so ri taobh na tràigh.

Gach feòirnean maoth 'tha 'n còs no 'n glaic,
Gheibh iad an cuid de 'n driùchd,
Tha 'ghrian 'g an àrach suas gun airc
Air àithne Rìgh nan dùl ;
Gach lus no cré a 's ìsle staid
Tha iad 'am beachd a shùl,
'S an Tì 'tha 'freasdal dhaibh air fad
Cha chuir e mis' air chùl.

Tha gàir na mara 's gaoth nam beann
Le 'm fuaim cho tiamhaidh tróm,
Cho freagarrach dhomh aig an àm
'S do 'n ionndrainn 'tha na m' chóm ;
Cha 'n iarrainn lùchairt mu mo cheann,
Cha 'n iarrainn òr no fonn,
Na 'm faodainn fuireach shios an gleann
'G éisdeachd ri guth nan tonn.

Tha cuid 'an tòir air stòr 's air maoin,
'G an ruith bho 'm breith gu 'm bàs ;
Cha 'n fhaigh iad fois 's cha bhi iad saor
Ma chi iad sin aig càch ;
Thoir dhomhse sìth, 'us gràdh, 'us gaol,
Aig taobh nan sruthan tlàth,
Mo bhothan beag fodh sgàil nan craobh,
'S mo lios ri taobh na tràigh.

DEOCH-SLAINTE NAN CUIRIDHEAN.

AIR FONN—"*An Dòmhnullach urramach*".

DEOCH-SLAINTE nan cuiridhean
'Tha 'n tràth so 'cur urram oirnn,
Ag cumail suas na Gàidhlig,
'S cha bhàsaich i tuilleadh oirnn.

Lion a mach na cuachan,
'S gu'n òl sinn air na h-uailsean,
'S Mac 'Ille Dhuibh 'thug buaidh dhuinn,
Bidh luaidh againn tuilleadh air.

Deoch-slàinte, &c.

Tha nise cainnt ar dùthcha
A' tòiseachadh air dùsgadh
'Thoirt soluis do gach umpaidh
'Bha 'n dùil nach robh buil innte.

Deoch-slàinte, &c.

'Us théid a nis a gleusadh
'An àrd Oil-thigh Dhunéideann
Am measg gach Eabhra 's Greugais--
'Us géillidh iad uile dhi.

Deoch-slàinte, &c.

An leig sinn cainnt nan àrmunn,
A choisinn buaidh 's na blàraibh,
A chur air chùl le gàrlaoich,
Gun nàire gun duinealas?

Deoch-slàinte, &c.

A' chainnt a bh' aig ar sinnsir,
'S a labhradh leis na rìghrean
Mu 'n d' thainig Beurl' 'an tìr so,
Cha dìobair sinn buileach i.

Deoch-slàinte, &c.

An leig sinn cainnt nam fiùran
A dhion ar tìr 's ar dùthaich,
Gu'm bi i 'chaoidh 'g a mùchadh
'S fodh mhùiseag aig burraidhean?

Deoch-slàinte, &c.

Their cuid gu'm bheil i 'cnàmh oirnn,
Their cuid gu'm faigh i bàs oirnn,
'S nach fhiach i 'bhi 'g a h-àrach
'S a slàinte cho cunnartach.

Deoch-slàinte, &c.

Ach 's iomadh linn a thàinig
Bho fhuair i tìr nan àrd-bheann;
'S bidh tuilleadh ris an àireamh
Mu 'm bàsaich a' chruinneag so.

Deoch-slàinte, &c.

LEABHAR NA CUIMHNE.

Am measg gach leabhar sean 'us ùr
A thachras ruinn 's a chi ar sùil—
Cha ghabh an àireamh cur an céill,
'S cha leubh sinn móran dhiubh gu léir—
Tha aon fhear ann 'tha daonnan dlùth,
Nach laimhsich làmh 's nach fhaic ar sùil,
A dh' innseas dhuinn gu tosdach bàlbh
Mu chruth nan càirdean caomh a dh' fhalbh.

Leabhar na cùimhne 'tha 'n ar cóm,
A leanas ruinn air muir 'us fonn,
'S a leubhas sinn air cnoc no 'n cùil,
Gun fhòghlum, solus, no fear-iùil;
Leubhaidh am bodhar e, 's an dall,
'S am balbh aig nach 'eil guth 'n a cheann;
Tha cuid dheth taitneach, binn, gu leòr,
'S cuid eile searbh 's a dhùisgeas bròn.

Chi mi ann làithean sona ciùin,
'N uair nach robh cùram ag cur rium;
'S ged 'tha iad fada na mo dhéigh
Iad ùr dhomh mar an latha 'n dé;
Chì mi gach coire, creag, 'us bruaich,
Mu'm b' àbhaist dhomh 'bhi 'dol mu'n cuairt
'S an òigridh chaoimhneil, laghach, bhlàth,
'Bhiodh leam ag cluich' air feadh nam blàr.

Tha 'n lagan beag fodh sgàil nan craobh,
'S an d' aidich Màiri dhomh a gaol,
A' fuireach gorm bho àm gu àm,
Gun chaochladh air bho bha mi ann.
'S cho fad' 's a bhios mo chuimhne beò
Bidh cruth an lagain sin na m' chòir;
'S na briathran blàth', 's an gàire ciùin,
'S an t-seirc gun fhoill a bha 'n a gnùis.

Bidh rìghrean ann an geall air glòir,
'S ag iarraidh urram bho na slòigh;
Bidh gaisgeich ann an geall air cliù,
'S nach téid an treubhantas fodh 'n ùir:
Ach cha robh rìgh 'bha riamh 's an fheòil,
No gaisgeach ann am feachd na Ròimh',
Nach robh mo shonas ris cho làn
An oidhch' 'thug Màiri dhomh a làmh.

Mar shneachda geal air bhàrr nan geug,
Cho boillsgeach glan ri gnùis na gréin';
No mar an ròs air maduinn chiùin,
A' deanamh gàirdeachais fodh 'n driùchd:
Mar sin bha maduinn ait ar lò,
Cho gealltanach, gun dragh gun ghò;
Ach leagh an sneachda 's shearg an ròs,
'S tha Màiri chaomh gu fuar fodh 'n fhòd!

Na cuspairean de'n d' rinn sinn uaill,
Gach aon dhiubh sin air an toirt uainn!
'S na dòchasan 'bhiodh againn òg,
Cha toir iad sòlas dhuinn ni's mò,

Tha nise saothair ghoirt 'us strìth
'Cumail ar n-inntinnean fodh chìs;
Tha 'n t-slighe doirbh 's na cathan cruaidh
A thachras ruinn air feadh ar cuairt.

Gach neach le'm miann 'bhi fada beò,
'S bho 'n cuimhn' a chaoidh nach fhaigh iad leòn,
Gluaiseadh iad sin gu dìreach, ceart,
'Toirt géill do reachdan Rìgh nam feart;
'S an uair a sheallas iad 'n an déigh
Air gniomh an làmh 's air cainnt am béil,
Ma bha iad sin a réir na còir
Bidh cuimhn' a' mealtainn sin mar lòn.

Ach 's iomadh neach 'tha tùrsach tróm,
'Us inntinn air nach éirich fonn,
An uair a sheallas iad 'n an déigh
Air aimideachd an giùlain fhéin,
'S an cuimhn' ag cumail sin cho ùr
Fa chomhair cogais 'tha 'n a dùisg,
Ag càrnadh chlachan tróm' 'n an luchd
'S ag cumail teine beò 'n an uchd.

'S còir dhuinn, mar sin, bho là gu là
'Bhi dìleas ceart dhuinn fhéin 's do 'chàch;
'S ag còmhnadh leis gach deòiridh truagh
A thachras ruinn am measg an t-sluaigh;
Oir olc no math ge 'm bi gach beus
'Bhios againn ann an so fodh 'n ghréin,
'S an t-siorruitheachd air nach tig ceann
Cha leig ar cuimhn' iad sin air chall.

AN SEANN FHLEASGACH.

Air Fonn—"*Oran na feannaig*".

'Fhir a leubhas an duan so,
  Ma tha buaidh ort air thalamh,
Mar do chòrd thu ri gruagaich
  Tha thu 'n uair a bhi 'n tarruing;
'N uair a dh' fhalbhas a' ghruag dhiot,
  Bidh tu suarrach 'n an sealladh,
'S 'n uair a liathas do chiabhan,
  Agus fiaclan do bhanais
    A' tuiteam as.

Mar 'tha mis' aig an tràth so—
  Cha 'n 'eil stàth dhomh 'n a aithris—
Tha mo chuailean air cnàmh dhiom,
  'S tha na dh' fhàgadh air gealadh;
Cha 'n 'eil cruinneag 's an àite
  Nach dean gàire le fanaid
'N uair a chi iad am blàras
  'Tha gu h-àrd air mo mhalaidh
    Cho geal ri cailc.

Mo sheachd gràin air an aois so!
  Thug i 'thaobh mi dhe m' aindeoin;
Thug i 'n ruthadh as m' aodann
  'Bha mar chaoran air mheangan;

Bha mi uair nach do shaoil mi
  Gu 'm biodh m' aogaisg cho tana,
'N uair 'bhiodh òighean na tìre
  'S iad a' strì ga mo tharruing
    Gu bhi 'n an taic.

'N uair 'bhios balaich na dùthcha
  'Muigh a' sùgradh le'n leannain
'S ann 'bhios mise gun diù dhiom,
  Na mo chrùban aig baile,
Ma ni 'm Freasdal mo chùmhnadh
  Beagan ùin' air an talamh,
Gu'm faic cuid dhiubh le'n sùilean,
  'N uair 'théid Dùghall an tarruing,
    Gu'n dean e sgath.

Ged 'tha m' fhiasag air bànadh
  Tha mi slàn agus fallain,
Dheanainn cur agus àiteach,
  'S bheirinn bàta gu cala;
Ged nach 'eil mi cho lùthmhor
  'Dhìreadh stùcau 'us bhealach,
Dheanainn dannsa gu sunntach
  Air an ùrlar le cailaig,
    Ged 'tha mi rag.

'N uair a thig an Fhéill-màrtainn,
  Mur 'tig ànrath na m' charaibh,
Théid mi 'bhruidhean ri Màiri,
  Caileag bhlàth agus bhanail;

Tha i math air an t-snàthaid,
  'S tha i làidir 'us fallain;
Ach ma dhiùltas i 'làmh dhomh
  Cha 'n 'eil gràisg anns a' bhaile
        Nach bi na m' bhad.

Tha nighean eil' aig Iain Camshron,
  Agus 's dealbhach air blàr i,
'N uair a thuiteas an t-anmoch
  Bidh i 'falbh leis an tàilleir;
Gheibhinn ise ri m' ghualainn
  Mur b' e 'n cuaigean gun nàire—
Bidh e 'cluaineis mu'n cuairt dhi,
  'S a' deanamh dhuan agus dhàn dhi,
        'G a cumail ceart.

Gheibhinn nighean a' chùbair,
  Ach cha dùirichdinn gràdh dhi;
Tha i càm agus crùbach,
  'S bheir i sùrdagan grànda;
'N uair a sheinneas i òran
  Bidh a sgòrnan 'us màm air;
'S bu cho taitneach an ceòl leam
  Guth na ròcais air gàradh
        'S a bhi 'n a taic.

Ach nach bochd dhomh 'bhi 'còmhnuidh
  Ann an seòmar gun mhànran,
'S na tha 'mhaighdeannan òga
  'Dheanadh pòsadh am màireach?

Mi gun aighear gun sòlas,
  Ach ag gròbadh 's ag càradh ;
Agus tuill air mo mheòirean
  Ag cumail dòigh air an fhàrdaich,
          'S 'g a deanamh glan !

Nach bu mhath dhomh 's an dùbhlachd,
  'N uair 'tha smùid aig a' ghaillinn,
Gu'm biodh bean agam dlùth dhomh
  'Bheireadh rùn dhomh mar leannan ?
Na mheal mise mo chòta
Mur a pòs mi fodh Challuinn !
  Bheir mi sgrìob air mo bhrògan
'S théid mi 'chòmhradh ri Anna
          Mu'n can mi dad.

GU MA SLAN DO 'N OIGFHEAR.

AIR FONN—"*Bha mi 'n dé 'm Beinndorain*".

Gu ma slàn do 'n òigfhear
  A sheòl an raoir bho 'n chala so;
Gu 'n robh gach dùil 'g a threòrach'
  'S 'g a chòmhnadh mar 'bu mhath leam e;
Cha chreidinn riamh bho chàch e
  Gu 'm faca mi 's a' bhàt' e,
Gu 'm fàgadh e gu bràth mi,
  'S nach robh ach bàs a sgaradh sinn.

'N uair 'dh' fhàg e air an tràigh mi
  Bha m' inntinn làn 's cha 'n annasach;
An aon fhear 'thug mi gràdh dha,
  'S a thug a làmh 's a ghealladh dhomh,
Air seòladh do na h-Innsean,
  'S gun fhios gu bràth an till e;
'S bidh mise 'n so fodh mhi-ghean,
  Ag cuimhneachadh a charthannais.

Marbh-phaisg air an t-saoghal,
  Gur caochlaideach an sealladh e!
Cho làn a dh' fhoill 's a dh' fhaoineis
  A bheir a thaobh a dh' aindeoin sinn;
Ma leagas sinn ar n-inntinn
  Air cuspair gaoil no dìleas,
Faodaidh sinn 'bhi cinnteach
  Nach bi iad leinn ro mhaireannach.

Sin mar 'dh' éirich dhòmhse,
  'S cha leigheis deòir mo ghalair dhomh,
'S mi 'n diugh ag caoidh an òigfhir
  'Bu bhòidhche 'bh' anns an fhearann so ;
Na 'm faighinn fhéin mo dhùrachd
  Ged 'bhiodh mo chàirdean diùmbach
Gu 'm b' e mo mhiann 'bhi dlùth dha,
  Ge b' ann fodh smùid nam marannan.

Gu ma h-olc do 'n bhàilidh
  A rinn mo ghràdh a sgaradh uam,
'S a dh' fhuadaich thar an t-sàil e
  Gu ànrath agus allaban !
'N uair 'chi mi thall an fhàrdach
  'S an deachaidh Ruaraidh àrach,
'S i 'n diugh gun cheòl gun mhànran,
  Do 'm b' àbhaist a bhi caithreamach.

'N uair 'chruinnicheas an còmhlan
  Di-dòmhnuich 's ann 'bhios smalan orm,
'S a chi mi 'chathair bhrònach
  A bhios an còmhnuidh falamh dhomh,
Cha 'n fhaic mi 'measg mo chàirdean
  A ghnùis 'bu chiùine deàrsadh,
'S an t-sùil a bha cho blàth dhomh,
  'S cha toireadh càch an aire dhuinn.

N uair 'theid mi 'mach do 'n fhàsach
  A dh' fhaicinn blàth nan gleannanan,
'S a chi mi far am b' àbhaist
  Dhomh mànran le mo leannan ann,

Cha 'n fhaic mi ròs no neòinean
  'S cha chluinn mi cuach no smeòrach
Nach cuir na m' chuimhn' an còmhradh
  'Bhiodh againn òg 'us aimideach.

Ach gheall e dhomh 'bhi dìlcas,
  'S nach dìobradh e r' a mhaireann mi,
'S ma théid a chliù r' a shinnsir
  Cha chuir e lìn a mheallas mi,
Ach ma 's e 's nach till e
  Bidh mise truagh a chaoidh dheth,
'S bidh 'ìomhaigh beò na m' inntinn
  Gu 'n sìnear anns an anart mi.

AN T-UAN.

THA thus' an sin ag cluich' mu 'n tóm
Cho aoibhneach ait gun ghò,
Gun fhoill, gun cheilg, a' tàmh na d' chóm,
Cho glan gun ghaoid gun leòn;
Gun fhios agad gu 'n tig an t-àm
'S an téid an sgian na d-fheòil,
'S ged 'tha do chrioch a' tarruing teann,
Tha thu gun dragh gun bhròn.

Ged nach 'eil naimhdeas agad fhéin
Do dhùil 'tha fodh na neòil,
Tha mìltean ann a bheir ort beum,
'S iad air do bheatha 'n tòir;
Ged 'tha thu beò gun lochd gun bheud,
Cho ionraic air gach dòigh,
Thig binn a' bhàis ort aig an fhéill,
'S do reic air son an òir.

Bi 'cluich', ma ta, gu 'm bi thu sgìth,
Bi son' fhad 's 'tha thu òg,
Cho fad' 's a dh' fhàgar thu 'an sìth
'S do mhàthair na do chòir;
Bha mise uair 'us bhithinn fhìn
A' ruith leat aig a' chrò,
Gun smaointin air gach cath 'us strìth
'Bha romham anns an ròd.

'S thug thusa gu mo chuimhn' an diugh
    Na làithean sona ciùin
'N uair 'bhiodh tu 'falbh agam na m' uchd,
    'S ga d-altrum air mo ghlùin;
'Us bheirinn cuairt a bhuain nan lus
    A bhiodh a' fàs fodh 'n driùchd,
'Us eòin nan geug a' seinn am puirt
    Fodh sgàil a' bharraich ùir.

Dean thusa gàirdeachas an diugh
    Air maduinn d-òige fhéin,
Fhad 's 'tha thu slàn 'an corp 's 'an cruth
    'S gun chùram ort fodh 'n ghréin;
'N uair 'chluinneas mise fuaim do ghuth
    'S do chluaineis fhaoin gun chéill,
Bidh m' inntinn thall ri taobh nan sruth
    Mu 'm bithinn leat a' leum.

Ma théid do chùimhnadh fada beò
    Tuigidh tu 'n sin mar chàch,
Nach 'eil 's an t-saoghal so ach sgleò—
    'S cha bhi sinn ann ach geàrr;
Ma gheibh sinn aodach agus lòn
    Cha bhi sinn fada ceàrr,
'S ma bheir iad dhut-sa criomadh feòir
    Tha d-aodach ort mar tha.

DOMHNULL CRUAIDH AGUS AN CEARD.

Bha gille còir 's a' bhail' ud shuas
Air am bheil sgeula bochd r' a luaidh,
'N uair 'thachradh dha 'bhi thall air chuairt
Mu thigh an òil—
Mhilleadh e 'n sin gach sgillinn ruadh
Dhe 'chuid a' pòit.

Is iomadh oidhche, fliuch 'us sgìth,
A chluinnte suas e troimh na glinn,
'Us luinneag aig' air òran binn,
Mur 'biodh e làn;
Ach mar 'bu tric' b' e taobh an tuim
A leabaidh tàimh.

Chaidh 'innse 'Dhòmhnuull mìltean uair
Nach biodh e 'chaoidh 'n a dhuine buan,
'S gu 'n tigeadh crìoch air a bhiodh truagh—
'Us sin gun dàil;
Ach cha do thuig e fhéin no 'n sluagh
Gu 'm b' ann le ceàrd.

Air oidhche ghruamach, ghreannach, fhuar,
Mu eadar dà-uair-dhiag 'us uair,
Bha smùdan math air Dòmhnull cruaidh,
Ach ged a bha,
Chaidh aig' air dìreadh ris a' bhruaich
Gun mhóran spàirn.

Ach 'n uair a nochd e ris a' ghleann,
'S a thog mo laochan suas a cheann,
Chunnaic e tein', aig Creag-nam-meann,
A bhruicheadh tarbh,
'S mu 'n cuairt dheth daoine 'ruith nan deann
Le caithream gharbh.

Shocraich e 'chasan air an t-sliabh,
'S dh' fhosgail e 'shùilean farsuinn fial,
'S ghuidh e air Rìgh nan dùl a dhion
A laimh a nàmh;
'S gur cinnteach, ma bha 'n sealladh fior,
Gu 'n robh e 'n sàs.

"Ach, bàs no beath'," thuirt Dòmhnull cruaidh,
"Cha mhisde balach làn na cuaich',
'S fheàrr dhomh mo shearrag a chur uam
Mu 'n tig a' ghràisg,
'S na th' air a grunnd a sguabadh suas
Mu 'm faigh mi bàs."

Thug so do Dhòmhnull tuilleadh neart,
'S an uair a bheachdaich e gu ceart,
Chual' e pìob-mhór a' seinn le sgairt,
'S a duis gu h-àrd,
'S na dannsairean a' leum gu h-ait
Aig banais ceàird.

Mar nach 'eil ciall aig fear na misg,
'S ann a ghabh Dòmhnull sios 'n am measg;

Leum e do 'n dannsa beò 'us brisg,
'S a' bualadh làmh ;
'Us dh' eubh an ceàrd le glaodh a chlisg
Na bha 'n a dhàil !

Mhionnaich e 'Dhòmhnull, 's cha b' ann fann
E 'thoirt a chasan leis gu teann,
Mu 'm biodh gach fiacaill 'bha 'n a cheann
Aige fodh 'shàil—
'S e 'cur a chòta dheth 'n a dheann
Gus a bhi 'n sàs.

Ach cha robh fios aig air gach buaidh
A thug a dhùirn do Dhòmhnull cruaidh,
'S a liuthad cath 's 'n do chuir e 'n ruaig
Air laoch a b' fheàrr
Na luidean bochd, gun fhuil gun uaill,
A dh' ablach ceàird.

Thug Dòmhnull ceum no dhà gu taobh,
'S sheàs e gu daingeann air an fhraoch,
Sheall e mu 'n cuairt dheth air an laoisg
'Bu mhiosa greann ;
'S thuig e gu 'm b' fheàrr dha cumail saor
Na 'dhol 'n an ceann.

Ach dhruid na naimhdean air mu 'n cuairt,
'Us cha robh aig' ach bàs no buaidh—
" Obraich a nis, a Dhòmhnuill chruaidh,"
Thuirt e ris fhéin,

"'S ged 'chailleadh tu do cheann 's do ghruag,
Gu bràth na géill".

Thòisich an slachdadh thall 's a bhos,
'Us sguir a' phìob 'us gàir nan dos;
Ach cha d' thug sin am blàr gu clos,
No coltas sìth—
Bha Dòmhnull cruaidh 's an ceàrd Iain Ros
Cho garg a' strìth.

Ach chaidh an ceàrd a chur ri làr,
'S bha 'n cuiridh, Dòmhnull cruaidh, gu h-àrd—
Chuir sin an cuthach glan air càch,
An rìgh 's an triath
'Bhi air a cheannsachadh le tràill
Nach fhac' iad riamh.

Chruinnich gach duine, bean, 'us clann;
Rug iad air chasan air 's air cheann—
Gach poit no cuach, gach spàin 'us bann,
'N an sad mu 'dhruim—
Dhùisgeadh mactalla Chreag-nam-meann
Le fuaim a chuim.

Sgapadh an teine 'n car 's an iar,
'S an ceàrd ag eubhach "sleagh no sgian"
A chuireadh air a nàmhaid crìoch
'An ùine ghearr;
Ach rinn an dorchadas a dhìon
Bho ghnìomh cho nàr.

Cha chluinnte nis ach "Och" 'us ràn,
'Us tarruing ghruag 'us bualadh làmh;
Ach fhuair mo Dhòmhnull cruaidh á sàs,
Gu fuilteach fann,
'S e 'toirt a mhallachd air a' cheàrd
A mhill a cheann.

Tha nis an gaisgeach, Dòmhnull cruaidh,
Gu tosdach balbh ag cnàmh 's an uaigh;
Eadar a' mhisg agus droch fhuachd
'Us cath a' cheàird,
Chaidh Dòmhnull còir a sgaradh uainn
Gu tìr a 's fheàrr.

CLANN NAN GAIDHEAL.

Chaidh na rainn so a leubhadh aig coinneamh bhliadhnail Comunn Gàidhealach Oil-thigh Dhunéideann.

A chlann nan Gàidheal 'us nan gleann,
'Chaidh 'àrach ann an tìr nam beann,
'S math leam bhur faicinn slàn gun sprochd
'S an t-seòmar bhoillsgeach so an nochd ;
Cruinn gu 'bhi 'g éisdeachd cainnt nan sonn,
A labhair Oisean, Fionn, 'us Goll ;
Cruinn gu 'bhi 'g éisdeachd cliù nan laoch
'Chaidh 'àrach ann an tìr an fhraoich.

Ged 'tha ar dùthaich corrach cruaidh,
Le creagan àrd ri gàir a' chuain,
'S na beanntan gruamach os an cinn,
'S na h-uillt le 'n caithream troimh na glinn,
Gur iomadh gaisgeach, treubhach, tróm,
A dhearbh a làmh air muir 's air fonn,
'Chaidh àrach suas mu 'stùcan cas,
'S a dh' òl á sruth nam fuaran bras.

Ge lionmhor feachd a dh' fhiach ri 'n claoidh,
Cha d' thug an nàmh iad riamh fodh chìs ;
B' fheàrr leis a' Ghàidheal mìltean bàs
Na uair dhe 'bheatha 'bhi 'n a thràill ;

Sheas iad mar charraig dhaingeann theann,
A dhion an còir air tìr nam beann;
'S dh' fhàg iad an cliù gun smal do 'n àl,
Cho fad' 's a bhuaileas tonn ri tràigh.

'S tha sinne, 'n sliochd, an so 'n an déigh,
A' deanamh luaidh air cuid de 'm beus,
'S a' deanamh uaill á cainnt 's á gniomh
Nam fiùran a bha fearail fial;
'S feumaidh sinn seasamh mar 'bu dual
A dhion ar tìr 's a dhion ar sluaigh,
'S ag cumail suas ar cuibhrinn fhéin
De chliù ar dùthcha, 's cainnt nan treun.

Seasaibh gu duineil suas le colg,
'N aghaidh gach coigreach coimheach borb
'Tha 'g iarraidh fàsachadh nan gleann,
'S nach còir a' Ghàidhlig a bhi ann;
An tìr a bh' aig ar sinnsir riamh
A dhòirt am fuil gu tric 'g a dion;
An tìr a cheannaich iad cho daor,
Air son gu 'm biodh an gineal saor.

'S ar cànan aosda, blasda, binn,
A labhradh leo air feadh gach linn—
Bhiodh fuaim a ciùil 'an cùirt nam fleadh,
'S bhiodh fuaim a guth an cath nan sleagh,
A' dùsgadh spiorad treun an t-sluaigh
A thoirt an còir a mach le buaidh;
'Us mheasadh iad mar urram àrd
Gu 'n cluinneadh iad an ainm 's an dàn.

Ach c' àit' a nis am bheil na suinn
A dhion ar srathau 'us ar glinn?
'Us c' àit' am bheil gach dachaidh bhlàth
'S am faigheadh coigreach bochd a shàth?
Far an robh ceòl, 'us neart, 'us sluagh,
Cha chluinnear pìob, 's cha chluinnear duan,
'S cha 'n fhaicear òigheau maiseach òg'
'S a' mhaduinn Chéitein aig a' chrò!

Tha 'n sliochd air sgaoileadh thall 's a bhos;
'N an dùthaich fhéin cha 'n fhaigh iad clos,
'Cosnadh an lòin feadh iomadh tìr,
'S 'n an dùthaich fhéin nach fhaigh iad sìth;
Ach ge b' e àit' anns am bi 'n cuairt,
'S a' bhaile-mhór no thall thar chuan,
Cha chaill iad cuimhn' air tìr nam beann,
'S air cliù nan gaisgeach treun a bh' ann.

Théid ac' ar sgaradh bho na glinn,
'S ar fuadach as gun lagh gun bhinn;
Ach cha téid ac' ar cliù mar shluagh,
No cainnt ar màthar a thoirt uainn;
Ged 'théid bhur dealachadh bho 'n fhonn,
Biodh cridh' a Ghàidheil ann bhur cóm;
'S dearbhadh bhur giùlan aig gach àm
Gur ' h-airidh sibh air tìr nam beann.

Leanaibh bhur sinnsir anns gach ceum,
'Bha dìleas deas 'an àm an fheum:
Mar leómhainn gharg' air raoin a' chath,
'S cho suairce sèimh 'an cùirt nam flath.

Seasaibh bhur dùthaich 'us bhur cainnt,
'S air beachd nan Gall na tugaibh taing;
'Us théid bhur n-eachdraidh glan gun bheud,
Air feadh gach linn a thig 'n 'ur déigh.

SEALLADH AIR OISEAN.

Air feasgar ciùin, sàmhach, 's an earrach,
'S mi 'teàrnadh bho bhearradh nam mór-
bheann,
An smeòrach a' seinn air gach bealach,
'S na h-uillt a' dol thairis le 'n cròнan,
Gu 'n d' fhuair mi 's an àite sin sealladh
'Rinn m' inntinn 'us m' anam ro bhrònach ;
'S ma dh' fhaodas mi cuibhrionn dheth 'aithris,
Na measaibh an ealain so gòrach.

'N a shìneadh fodh spògan na daraig
Bha laoch a bha fearail 'n a chòmhradh,
Bha 'fhiasag 's a ghruag mar an canach
Mu 'ghuaillean 's mu 'bhrailleach 'g an còmh-
dach ;
Bha 'chlàrsach ri 'thaobh air a' charraig
'S a teudan 'g an tarruing fodh 'mheòirean ;
'Us sheinn e na rainn so a leanas :—
Na'm b' eòl dhomh an aithris air dòigh dhuibh—

" Thig làmh rium, a chlàrsach mo sheanar,
Bu bhinn leam thu 'n earrach na h-òige,
'N uair 'bhuailinn do theudan le deannal
'An àm a bhi 'tional nan còmhlan ;

'An talla na h-uaill 'us na caithreim,
  'S an cluinnte mar aingil na h-òighean,
'Toirt ciùil dhuinn air cliù an cuid leannan,
  'S air euchd an cuid lannan 's a' chòmhstri.

Thig làmh rium, a chlàrsach, car tamuill,
  'S gu 'n seinn sinn, mu 'n dealaich sinn, òran,
Mu 'n càirear gu bràth sinn 's an talamh,
  'S gun aon ann a mhealas ar còmhradh;
Na glinn a bha làn tha iad falamh,
  Gun daoine, gun tigheau, gun cheòl annt',
Tha 'm bàrd 'dheanadh dàn agus ealain,
  'S an clàrsair nan cadal fodh 'n fhòd ann.

Ach c' àit' 'eil na h-àrmuinn 'bha duineil,
  'Chaidh 'àrach mu mhullaich a' cheò ud?
'N do bhàsaich an t-àlach ac' uile
  'S na glinn so gun duine gun chòmhnuidh?
Cha chluinn mi ann Gàidhlig no luinneag,
  Ach nuallan na tuinne cho brònach.
Tha caoirich 'us féidh air gach tulach,
  'An àite nan cuiridh a b' eòl dhaibh.

'N do chaochail na laoich a bha gaisgeil,
  A cheannsaicheadh feachdan 's a' chòmhrag,
Gu buadharra, cruadalach, smachdail,
  Nach lùbadh fodh chasan luchd-fòirneirt;
Fodh shuaicheantas luaineach am brataich,
  'S na pìoban le 'n caismeachd ri ceòl dhaibh,
'Cur fuinn air na suinn 'bha gun ghaiseadh,
  Nach tionntadh le taise 's an tòrachd?

Ach sgaoileadh an iar 'us an ear iad
  Bho dhùthaich an seanar 's an eòlais,
An dùthaich a dhion iad cho fearail,
  'S a dhòirt an cuid fala 'g a còmhnadh,
Na fàrdaichean blàth' agus geanail,
  An diugh cha 'n fhaigh ainnis a lòn annt',
'N an làraichean fàsail fodh smalan,
  Ag caoidh mar a sgaradh an glòir dhiubh.

Ge tric 'thainig naimhdean le caithream
  'Thoirt cìs dheth ar fearann le dò-bheairt,
Le 'n airm-chogaidh rùisgt' air an tarruing,
  'Teachd dlùth do ar cala le mór-chuis;
'S ann 'phill iad gun inntinn gun anam,
  Le àireamh 'bu ghainne na 'thòisich,
Mar 'philleas na garbh-thuinn bho 'n charraig
  'Ni gàire le fanaid ri 'm bòileich.

Nach caochlaideach, faoin, agus carach,
  An saoghal so 'mhealladh gach seòrsa?
Tha linn agus linn a' dol thairis
  'S cha till iad a dh' aithris an sgeòil dhuinn;
'Us càirdean mo ghràidh-se nach maireann,
  A sheasadh mar charraig 's a' chòmhraig,
Ge b' àrdanach, laidir an ceannas,
  Tha 'n àlach gun fhearann gun chòmhnuidh.

Ach slàn le mo chàirdean nach maireann,
  'S le glinn agus beannaibh mo shòlais;
'Us slàn leis na fiùranan fallain,
  'S le ciùil agus caithream na h-òige;

'Us leibh-se, mo rìbhinnean geala,
 Mar reultan gun smal ag cur sgleò orr' ;
Cha chluinn mi 'n guth binn aig an ainnir
 A' seinn aig a' mhainnir gu ceòlmhor !

Tha 'n ceò ag cur smùid mu na meallan,
 'S tha mise fodh 'n daraig na m' ònar,
Tha bròn agus tùrsa air m' anam
 'S an nochd cha tig caraid ga m' fheòrach ;
Ach slàn leat, a chlàrsach mo sheanar,
 Chaidh crìoch air gach ealain 'us òran,
'Us càirear gu bràth sinn 's an talamh,
 'S gun aon ann a mhealas ar còmhradh ! "

M' ANNSACHD.

AIR FONN—"*Moladh na Lanndaidh*".

THOIR an t-soiridh so gu m' rùn,
An té dhonn a 's guirme sùil,
Cóm a' mhànrain, 's bial a' chiùil—
'S tha iomadh cliù air m' annsachd.

Na mo chadal 's na mo dhùisg
Bidh a cruth 'am beachd mo shùl,
'S bidh mo chridhe tróm gun sunnt
Gu 'm faigh mi dlùth do m' annsachd.

Cha 'n 'eil ròs a' fàs fodh 'n driùchd,
Cha 'n 'eil sneachd' air bhàrr nan stùc,
'S cha 'n 'eil nighean rìgh no diùc,
A 's glaine gnùis na m' annsachd.

Ged a mhill i orm mo chiall
'S i mo roghainn i 's mo mhiann—
Cha 'n 'eil ceum a ni mi 'thriall
Nach fhaic mi ìomhaigh m' annsachd.

'S truagh nach robh mi le mo ghràdh
Far nach fhaicte sinn le càch,
Gus an innsinn dhi mo chàs,
'S mar 'tha mi 'n sàs aig m' annsachd.

'N uair a théid an tigh gu tàmh
Bidh mi 'sgrìobhadh aig mo chlàr
Gus am bheil mo ghruag air cnàmh
  A' deanamh dàin do m' annsachd.

'S ged a leanainn air gu bràth,
Cha chuir sin mo ghaol ni 's fheàrr,
'S ni mi 'chrìochnachadh 'n a thràth,
  'S a chur thar sàl gu m' annsachd.

'S mar a faigh mi oirre còir
Bidh mi truagh dheth ri mo bheò;
Cha 'n 'eil ni 'tha fodh na neòil
  A bheir dhomh treòir ach m' annsachd!

AN UAIGH.

Do 'n t-seòmar bheag so thig gach aon,
Ged 'tha e dorcha, cumhann, caol,
'S caidlidh iad uile taobh ri taobh,
Gu sìochail réidh;
An so gheibh luchd na trioblaid saor
Bho 'n dragh gu léir.

Tha 'n òigh an so 'bu bhinne guth,
'Bu ghile làmh 's bu ghrinne cruth,
'S a cóm a bha mar eal' an t-sruth,
Gun dreach gun bhlàth;
'S a cuailean dualach, clannach, dubh,
Gun chìr air cnàmh.

Gach bochd 'us beairteach, lag 'us treun,
An duine baoth 'us fear na céill,
Cha 'n aithnichear aon dhiubh seach a chéil',
An so fodh 'n fhòd;
'S có dhiubh a b' olc no math am béus
An tìr nam beò!

Bho linn gu linn tha thusa, 'uaigh,
Gun diobradh ag cur as do 'n t-sluagh,

Gun iochd, gun fhaireachadh, gun truas,
Ri glaodh nam bochd,
'Tha tric 'n an seasamh air do bhruaich
Ag caoidh fodh sprochd !

Is iomadh dìlleachdan gun treòir,
'Us bantrach bhochd a rinn thu 'leòn,
Le 'm maotharanan lag gun ghò,
Gu falamh, fuar ;
'S am fear a choisneadh dhaibh an lòn
Gu balbh fodh d' bhruaich !

Ach 's coma leat-sa rìgh no tràill,
Ni thu 'n t-aon chàirdeas ris na dhà,
'S feumaidh sinn uile teachd na d' dhàil,
'N uair 'thig an t-àm ;
'S e sin a thachair do gach àl
'Us linn a bh' ann !

Cha 'n 'eil 's an uaigh ach duslach fuar,
'Us gheibh an ùir na thug i uaith',
Ach c' àit' am bheil an t-anam buan
'Bhios siorruith beò ?
Cha tig a h-aon air ais de 'n t-sluagh
A dh' innse 'n sgeòil !

Gach linn a thig no 'thàinig riamh,
Tha 'n uaigh gun sgur 'g an slugadh sios,
Tha aois 'us òige 'ruith gu dian,
'S a' tuiteam leis,

Ach c' àit' am bheil iad uil' a' triall?
'S i sin a' cheist!

Tha sin 'am falach air gach sùil
Ach gliocas siorruith Rìgh nan dùl,
'S 'n a laimh-san fàgaidh sinn ar cùis,
Do 'n aithn' ar neart—
Ughdar gach sonais, beath', 'us iùil—
Ni Esan ceart.

TRANSLATIONS.

TRANSLATIONS.

THE MAID OF BALLYCHRO.*

(Translated by Mr. D. Mackay.)

One day I roam'd among the heights
  Where crag on crag is piled,
Where antler'd herds delight to dwell
  'Mong gorges lone and wild :
A hoary mist fell on my path,
  Night's shades were falling low,
When like a star shone on my way
  The Maid of Ballychro.

In accents sweet she calmed my fears,
  And kindly bade me stay
Until the sun with kindly beam
  Should chase the clouds away ;
A couch of heather, soft and dry,
  She would for me prepare,
And to my wants and comforts all
  Attend with willing care.

There's many a dewy rosebud red
  Ne'er praised by human tongue,

* For the Original see page 21.

There's many a beauteous maiden bright
  That minstrel ne'er has sung;
But never did the dewdrop rest
  On rose so sweet and rare,
Nor Beauty grace a court or hall
    Like Mary young and fair.

Though I might wed a lady fair
  With coffers filled with gold—
That riches bring but cross and care
  'S a tale that oft was told—
I'd rather list the cuckoo's voice
  As through the glen I'd go
Among the kine, alone with thee,
  Fair Maid of Ballychro.

And when so light at dewy morn
  She treads the heather bell,
And tunes her joyous matin lay
  Down in the hazel dell;
The birds that carol to their brood
  Upon each leafy bough
In silence listen to thy lay,
  Fair Maid of Ballychro.

Her eye, so beaming soft and mild,
  Bespeaks a mind that 's pure,
Her graceful form and bounding step
  A healthy frame ensure;
Sweet beauty, modesty, and love,
  Enrobe her white as snow—

A lily by the fountain thou,
  Fair Maid of Ballychro.

May richest blessings crown her life
  In gladness as of yore—
Her lovely face and image bright
  Shall haunt me evermore;
My mem'ry shall with fondness dwell,
  Till death shall lay me low,
On her who first inspired my lay,
  The Maid of Ballychro.

THE DRUNKARD'S HOME.*

(Translated by Mr. P. Macnaughton.)

Upon a cold dark winter night,
  As I came up the street,
With hail-stones, driven by northern wind,
  Fast falling round my feet,
A puny boy, with eyes in tears,
  And features thin and wan,
Came, wringing both his little hands,
  And wailing as he ran.

His home-made garb was scant and thin,
  His bones the shreds came through;
While through each rent the frosty wind
  With chilling keenness blew.
"My little boy," I kindly said,
  "Why hast thou hither come,
When every creature in the land
  Finds shelter in its home?"

"Och!" in calm words to me, he said;
  His eyes suffused with tears;
"My father, up in yonder inn
  Is drunk among his peers;

* For the Original see page 57.

My wretched mother dying lies,
With baby at her breast—
In death, I fear, ere morning comes,
That she will be at rest."

I with him then retraced my steps,
To find if it were so;
For the wise Preacher has advised
So seek the house of woe;—
If done in earnest, and for peace,
The smallest gracious thing
Shall never unrewarded go
By Heaven's glorious King.

When we came to the naked home
There was no song of joy,
But from each pining feeble breast,
The plaint and heavy sigh;
The wife was lying on the floor,
Stretch'd on a thin cold board;
While eight or nine young children by
For sustenance implored.

What mother but would sickly pine
To hear their famish'd cry,
And see the infant of her breast
Unwarm'd, unnourish'd lie,
While he who should be their support,
O'er-ruling them in love,
But scared them with his angry voice,
Whose ways their death would prove?

Though every wild beast of the fields
  Provides its young with food,
And every bird that cleaves the air
  Sustains its callow brood;
The drunkard, destitute of sense,
  Indulging a vile crave,
Cares not for children, nor for kin:
  To appetite a slave.

But there are many in our land,
  Who bring their race to need,
Instead of rearing them with care,
  Despoiling them through greed;
Depriving them of food and clothes,
  Wherein they pride should take,
Thus leaving them inert and weak
  The drouth for drink to slake.

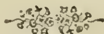
And many a modest gentle maid,
  Famed for her virtues rare,
Brought up in comfort and in love
  Beneath her parents' care,
Has taken to a wasteful sot,
  Coarse, cruel, and unwise;
Who always wretched made her life,
  And closed in death her eyes.

As I stood pondering on the ills
  Which drunkenness records,
The wretched father blustering came,
  And wrathful were his words;

Staggering, falling on each side,
  A thrall by drink o'erpower'd,
Fierce-swearing at his little ones,
  Who at his presence cower'd;

And fiercely swearing at his wife,
  Demanding light and fare,
And threat'ning vengeance on her head
  For things that were not there;
But though her frame was very weak,
  And though her end was near,
Her eye in pity on him dwelt,
    While moved her lips in pray'r.

Hoping his courses would be changed
  By the all-Good and Wise
Ere comes the Judge with angry frown,
  Ere close in death his eyes,
She left him and her children calm
  With Him the orphan's stay,
And closed her eyes in lasting sleep
  Till the Eternal Day.

THE DESERTED GAEL.*

(Translated by "Fionn".)

THE darkness descends
  From the wings of the night,
And the mist is encircling
  The steep mountain height;
The friends of my childhood
  Have from me been torn;
Alone in this valley
  They've left me to mourn.

The birds 'mong the branches
  Are singing their lay,
And leaping with joy
  'Mong the sweet-budding spray;
Their offspring around them
  Are happy and gay,
But mine have, by death,
  All been taken away!

My brow now is furrow'd
  And shaded with gloom,
For my help-mate once cheerful
  Is laid in the tomb;

* For the Original see page 69.

And three little children—
  Our joy and reward—
Now sleep in the churchyard
  Beneath the green sward.

When Winter, stern tyrant,
  Makes all things look bare,
To a kindlier climate
  The songsters repair;
Returning when Summer
  Decks valley and lea—
No seasons can e'er bring
  My friends back to me!

The homes of our fathers
  Are bleak and decayed,
And cold is the hearth
  Where in childhood we played;
Where the hungry was fed
  And the weary found rest,
The fox has his lair,
  And the owl has her nest.

No herd-boy's shrill whistle
  Is heard in the vale,
No milk-maid at gloaming
  Hies out with her pail,
Where oft I have heard
  Her sweet song to the fold—
Her rich golden ringlets
  How fair to behold!

The chanter is silent—
No harper is found,
To waken the echoes
From slumbers profound;
The lads once so buoyant
In innocent mirth,
Oppression has reft
From the land of their birth.

Success to the living
And peace to the dead—
The gloaming of life
Now encircles my head;
In the grave I'll soon rest
With the friends gone before,
Where sorrow and pain
Shall oppress me no more.

WHERE I WAS YESTREEN.[*]

(Translated by Mrs. Mary Mackellar.)

NANE can tell in a' the warl'
  Where I was yestreen;
Nane was near but Mary Allan,
  Where I was yestreen;
Dear the vows gat frae my lassie
  'Neath the birken screen,
In the glen sae fresh an' grassy,
  Where I was yestreen.

Sweet the wild birds sang their carols
  Where I was yestreen;
Dancin' on the boughs sae happy,
  Where I was yestreen;
Honey dew like incense drappin'
  Frae each leaf sae green;
An' nae city dust tae darken
  Where I was yestreen.

What cared we for moonbeams gowden
  Where I was yestreen?
Wavin' boughs were bendin' owre us
  Where I was yestreen;

* For the Original see page 79.

'Mang the daisies white an' bonnie
Wi' my fairy queen,
Swift the hours flew licht an' happy
Where I was yestreen.

What cared we for warly treasure
Where I was yestreen?
Gowd nor lan' could e'er gie pleasure,
Where I was yestreen;
Ne'er for ony royal palace
Deck'd in silken sheen,
Wad I leave the grove sae rashy
Where I was yestreen.

Whilst I live my heart will linger
Where I was yestreen;
Wi' the maid sae kind and tender,
Where I was yestreen;
Till I'm laid in death's cold fetters,
Nought can change, I ween,
All I vow'd to Mary Allan
Where I was yestreen.

April 1883.

LIST OF GAELIC BOOKS

And Works on the Highlands

PUBLISHED AND SOLD BY

MACLACHLAN & STEWART,

BOOKSELLERS TO THE UNIVERSITY,

63 & 64 SOUTH BRIDGE, EDINBURGH.

A liberal discount allowed on orders for exportation or for private circulation.

DICTIONARIES AND GRAMMARS.

	s.	*d.*
M'Alpine's Gaelic and English Pronouncing Dictionary, with Grammar, 12mo, *cloth*,	9	0
... Ditto ditto, *hf.-bound calf*,	11	0
... English and Gaelic, separately, *cloth*, ...	5	0
... Gaelic Grammar, 12mo, *sewed*, ...	1	0
M'Leod and Dewar's Gaelic Dictionary, *cloth*, ...	10	6
Macbean's Lessons in Gaelic, ...	1	0
Mackay's Gaelic Etymology of the English Language, royal 8vo, ...	42	0
MacPherson's Practical Lessons in Gaelic for the use of English-speaking students, ...	1	0
Munro's Gaelic Primer and Vocabulary, 12mo,	1	0
Stewart's Elements of Gaelic Grammar, *cloth*,	3	6
Gaelic First Book, 18mo, 2d.; Second do., ...	0	4

Alleine's Alarm to the Unconverted, ...	1	6
... Saint's Pocket Book, *cloth*, 1s. *sewed*,	0	6
An T-Oranaiche, by Sinclair, 8vo, *cloth*,... ...	10	6
Assurance of Salvation, 18mo, *sewed*, ...	0	6
Baxter's Call to the Unconverted, 18mo, *cloth*, ...	1	6
... Saint's Rest, translated by Rev. J. Forbes,	2	6
Beith's Catechism on Baptism, 18mo, *sewed*, ...	0	1
Beuton, S. Dioghlumean, 'S Na H-Achaibh, ...	1	6
Bible in Gaelic, 8vo, *strongly bound in leather*, ...	7	6
Bonar's (Rev. Dr H.) Christ is All, 18mo, *sewed*,	0	3
... God's Way of Peace, *cloth*,...	1	0
Buchannan (Dugald) of Rannoch's Life and Conversion, with his Hymns, 18mo, *cloth*,	2	0
... The Hymns, separately, 18mo, *sewed*, ...	0	3
Bunyan's Come and Welcome, 18mo, *cloth*, ...	2	0
... World to Come, or Visions from Hell, *cloth*,	1	6
... Grace Abounding, 18mo, *cloth*, ...	2	0

	s.	d.
Bunyan's Pilgrim's Progress (*three parts*), *cloth*,	2	6
... Water of Life, *cloth*, ...	1	0
... Sighs from Hell, 18mo, *cloth*, ...	2	0
... Heavenly Footman, 18mo, *cloth*, ...	1	0
Burder's Village Sermons, 18mo, *cloth*, ...	1	6
Catechism, Shorter, 1d. Gaelic and English,	0	2
Celtic Lyre, a collection of Gaelic Songs, with English translations, music in both notations, Part I., ...	0	6
Celtic Magazine, Monthly, ...	0	6
Clark's (Mrs) Three Gaelic Poems, with English translation by Kennedy, ...	0	6
Clarsach Na Coille; a Collection of Gaelic Poetry, by Rev. A. M'Lean Sinclair, ...	3	6
Confession of Faith, fcap. 8vo, *cloth*, ...	2	6
Dewar's (Rev. Dr) Gaelic Sermons, 8vo, ...	0	4
Doctrine and Manner of the Church of Rome, ...	0	3
Doddridge's Rise and Progress, 12mo, *cloth*, ...	3	0
Dyer's Christ's Famous Titles, 18mo, *cloth*, ...	2	6
Earle's Sacramental Exercises, 18mo, *cloth*, ...	1	6
Edwards' (Rev. Jonathan) Sermon, *sewed*, ...	0	2
Gael (The), a Gaelic Magazine, bound in cloth, for 1876 and 1877, in English and Gaelic, ...	7	6
Gaelic Song Book, the Highland Minstrel, ...	1	0
Grant's (Rev. Peter) Hymns, 18mo, *cloth*, ...	1	6
Guthrie's Christian's Great Interest, 18mo, *cloth*,	2	0
Hall's (Newman) Come to Jesus, ...	0	6
Harp of Caledonia, Gaelic Songs, 32mo, *sewed*,	0	4
Haughton's "A Saviour for You,"	0	2
History of Prince Charles, and Jacobite Songs,	3	0
Job to Ecclesiastes, 12mo, *bound*, ...	0	6
Joseph, Life of, by Macfarlane, 18mo, *cloth*, ...	1	6
Joseph, History of, 18mo, *sewed*, ...	0	4
Laoidhean Eadar-Theangaichte o'n Bhenrla, *cloth*,	0	6
Lessons on the Shorter Catechism and the Holy Scriptures, by Forbes, 18mo, ...	0	4
Livingston's Gaelic Poems, *cloth*, ...	2	6
M'Callum's History of the Church of Christ, 8vo,	4	0
Macdonald's (Mac Mhaistir Alistir) Gaelic Songs,	2	0
Macdonald's (Rev. Dr) Waters of Jordan, 18mo,	0	2
M'Innes (Rev. D.) Conversations in Gaelic and English, with preface by Professor Blackie,	1	0
M'Intyre's (Duncan Ban) Poems and Songs, with an English Translation of "Coire Cheathaich" and "Ben Dorain," 18mo, ...	2	0
Mackay's (Rob Donn) Songs and Poems, 18mo,	2	6

	s.	d.
Mackenzie's (A.) History of Scotland, Eachdraidh na H-Alba, 12mo, *cloth*, ...	3	6
Mackenzie's (J.) Beauties of Gaelic Poetry, *large paper edition*, royal 8vo, ...	21	0
Mackellar's (Mrs) Gaelic and English Poems, ...	3	6
... Tourists' Hand-Book of Gaelic and English Phrases, with Pronunciation, ...	0	6
Macleod, Rev. Dr, Sermon on the Life of the late, by Rev. John Darroch, 8vo, *sewed*, ...	0	6
Macleod, Rev. Norman, Caraid nan Gaidheal, 8vo, *half-bound calf*, ...	18	0
... The Same, 15 parts, ... each	1	0
MacLean and Macgregor's Gaelic Hymns, 18mo,	2	0
Macneill's Neniae, and other Poems, *cloth*, ...	2	0
Macpherson's "An Duanaire," a New Collection of Songs, &c., *never before published, cloth*,	2	0
Menzies' Collection of Gaelic Songs, ...	3	6
Mountain Songster, Collection of Original and Selected Gaelic Songs, ...	0	6
Muir's Sermon "Cumail Gu Daingean samhladh Bhriathar Fallain, translation by Rev. A. Macintyre, ...	0	2
Munro's Selection of Gaelic Songs, 32mo, ...	0	4
... Am Filidh, Gaelic Songs, with Music, ...	1	0
Nicolson's (Sheriff) Collection of Gaelic Proverbs, with English Translation, cr. 8vo, *2nd edition*,	6	0
... The same, large paper, 4to, ...	21	0
Ossian's Poems, revised by Dr M'Lauchlan, *cloth*,	3	0
Ossian's Lyre (Clarsach Oisein), *old and new notations*, Nos. 2 and 3, ... per doz.	1	6
Philipps' Seven Common Faults, translated by Rev. H. Maccoll, 12mo, ...	1	0
Proverbs of Solomon, 8vo, *sewed*, ...	0	2
Psalm Book, Smith's or Ross's, large type, 18mo,	2	0
Psalm Book, Gaelic and English, on one page,...	1	6
Queen (H. M.) Our Journal in the Highlands, Illustrated, translated into Gaelic by Rev. I. P. St Clair, ...	5	0
Ross's (William) Gaelic Songs, 18mo, *cloth*, ...	1	6
Sankey's Hymns for Times of Blessing, translated by Rev. A. MacRae. ...	0	1
Sinner's (The) Friend, 12mo, *sewed*, ...	0	3
Smith's (Rev. Dr J.) Sean Dana, with English Translation and Notes, by C. S. Jerram, ...	2	6
.. Gaelic Prayers for Families, 12mo, *sewed*,	1	0
... The same, *cloth*, ...	1	6

		s.	d.
Sum of Saving Knowledge, 12mo, *sewed*,	...	0	4
Thomson's (Dr) Sacramental Catechism, *sewed*,		0	2

ENGLISH WORKS RELATING TO THE HIGHLANDS.

		s.	d.
Antient Erse Poems Collected among the Scottish Highlands, in order to Illustrate the OSSIAN of Mr Macpherson, 8vo, *sewed*,	... ...	1	0
Blackie's (Prof.) Language and Literature of the Scottish Highlands, 8vo, *cloth*,	... ...	6	0
... Altavona : Fact and Fiction : from my Life in the Highlands,	... ...	7	6
Brown's History of the Scottish Highlands, Highland Clans, and Regiments, with Portraits and Tartans, by Keltie, 2 vols., 56s. for		40	0
Gregory's History of the Western Highlands and Isles of Scotland, 8vo, *cloth*,	... ...	12	0
Lauder (Sir J. Dick) Highland Legends, *cloth*,		6	0
... Tales of the Highlands, *cloth*,	... ...	6	0
Logan's The Scottish Gael, or Celtic Manners of the Highlanders, 2 vols., *plates*, 28s. for		15	0
Macgregor's Life of Flora Macdonald and her adventures with Prince Charles, *cloth*,	...	3	6
M'Intyre (Rev. D.) on the Antiquity of the Gaelic Language, 8vo, *sewed*,...	... ...	1	6
Mackenzie's Tales and Legends of the Highlands,		2	6
... History of the Mackenzies,	... ...	25	0
... History of the Macdonalds, 8vo, *cloth*,	...	25	0
... History of the Mathesons, 8vo, *cloth*,	...	10	6
... Prophecies of the Brahan Seer,	... ...	2	6
.. History of the Highland Clearances,	...	7	6
Maclagan's Scottish Myths, Notes on Scottish History and Tradition, 8vo, *cloth*,	...	7	6
M'Lauchlan's (Rev. Dr) Celtic Gleanings, or Notices of the History and Literature of the Scottish Gael, fcap. 8vo, *cloth*,	... ...	2	6
M'Naughton (Peter) on the Authenticity of the Poems of Ossian, 8vo, *sewed*,	... ...	0	6
Masson's Vestigia Celtica : Celtic Footprints in Philology, Ethics, and Religion, cr. 8vo, *sewed*,		2	0

BIBLES, TESTAMENTS, AND PSALM BOOKS,

AT VARIOUS PRICES AND BINDINGS.

64 South Bridge, Edinburgh.

LCelt
M1c57c
Macleod, Neil
Clarsach an doire.
432073

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED